

REVISTA DE L' ASSOCIACIÓ DE MESTRES ROSA SENSAT

in-fàn-ci-a

educar de 0 a 6 anys

1999

107

MARÇ
ABRIL

<http://www.bcn.es>

**l'agenda de la ciutat actualitzada permanentment,
amb una selecció d'actes recomanats**

**més de 80.000 adreces d'escoles, associacions
i equipaments de la ciutat**

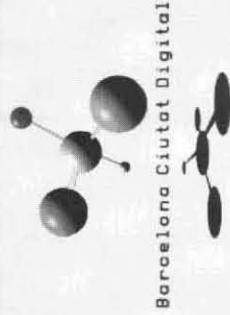
**nova cartografia de la ciutat amb
7 nivells d'aproximació**

cursos i tallers per a les escoles

la Web dels infants

Barcelona Ciutat Digital

connecta't!

Ajuntament de Barcelona

Xec? No gràcies!

Dos esdeveniments ens fan parlar novament d'un vell tema, el xec escolar, que gairebé oblidat per als nivells obligatoris d'educació, reapareix una vegada i una altra en el camp de l'educació infantil. D'una banda hi ha el procés de compliment del pacte pressupostari entre PP i CIU, per iniciar el repartiment de xecs entre algunes de les famílies que porten els nens a llars d'infants o escoles bressol. D'altra banda, el desembre passat hi ha hagut la celebració a Madrid d'un congrés mundial d'educació infantil, amb gran desplegament de la patronal i de les tesis a favor del xec escolar.

En un i altre cas s'utilitzen els vells arguments de la llibertat d'elecció, la flexibilitat del sistema, l'adequació a cada cas i la competitivitat

entre empresaris, que un procediment de mercat com el xec afavoreix.

Però no ens podem enganyar. Aquest vells arguments amaguen un objectiu del mercat: rebaixar costos. Com? Incrementant el nombre d'infants per grup i educador, fins a recuperar les dramàtiques ratios d'altres èpoques i rebaixant les condicions laborals i salarials dels professionals, fins als límits vergonyants dels convenis subscrits amb la patronal. El que veritablement es redueix és la qualitat de l'educació i s'augmenta la segregació i marginació.

Però amb aquest procediment com sabrem el repartiment del diner públic? El cas és que fins ara, fins a l'any 1998, pel *Diari de la Generalitat* tothom ha pogut saber les escoles de cada delegació territorial que han estat subvencionades, i en quins mòduls, i si són municipals o privades, i fins i tot conèixer-les directament, amb el seu

nivell de servei i de qualitat pedagògica, i calcular quins són els territoris més o menys servits i quin paper fa cada sector. Però podem imaginar alguna pista per seguir el xec escolar? Ni ganes, naturalment.

Desitgem continuar seguint la pista d'un dret, com és el dret a l'educació, que sabem que no es troba en la pista del mercat, dels béns de consum. L'educació, també l'educació infantil, és un bé col·lectiu que no pot ser sotmès a la regulació de mercat. No volem que el mercat la senyoregi amb les seves lleis i procediments, com la competitivitat salvatge, l'opacitat i el secretisme del xec. Falta molt encara perquè una oferta de qualitat arribi a tots els infants, sigui quina sigui la seva situació familiar i territorial. Per aconseguir-ho, creiem que cal donar prioritat a l'extensió d'aquesta oferta sense mercadeig de pressupostos.

Plana oberta			2
Educar de 0 a 6 anys	La qualitat de vida, és igual per a tots els infants?	Helen Penn	7
Escola 0-3	Som diferents... i som diferents	Àgueda Miralles	11
Llibres a mans dels infants			15
Escola 3-6	Taller de teatre L'educació visual i plàstica	Teresa Cabrera Roser Gómez	16 19
Pensar amb les mans			28
Infant i societat	Per una educació transformadora. Conversa amb Vicki Sherpa El taló d'Aquil·les	Puri Biniés Juan Mata	30 33
Infant i salut	Mocs i tos, problema de cada dia	Joan Ripoll	37
El conte	El «surró» que cantava	M. Carmen Díez i Roser Ros	42
Informacions			44
Abstracts			46
Cop d'ull a revistes	sumari		47
Biblioteca			48

Aluminosi

Montserrat Pedreira

Curiosament, quan a l'escola no-més parlàvem de nens, n'hi havia prou i massa per a tothom, mentre que ara, que sense excepció hem recuperat les nenes, tots junts no ens arriben per a res.

Falten nens, i nenes, i això ens ha portat a una vivència nova, el temor a perdre la plaça i consegüentment l'angoixa per arrabassar alumnes al veí, vivència que costa d'encaixar en una dimensió positiva.

Aquest neguit per si encara podem continuar desdoblant el curs vinent ens condueix irremediablement a la recerca d'una solució ràpida i miraculosa. No ens podem permetre el luxe de plantejar-nos canvis de fons perquè no tenim temps de pensar en com donar un servei realment millor: obrir l'escola a les famílies, aprendre a explicar el que fem i per què ho fem, lligar amb els pares i les mares en l'objectiu últim de donar la millor educació a nens i nenes, etc.

I implorem un miracle a Santa Publicitat. Mitges veritats que ex-

pliquen les gràcies, innovacions, progressos, tecnologia punta i altres meravelles que ofereix l'escola i mitges mentides que amaguen els defectes, les mancances i els problemes de fons que inevitablement tenim. Perdem el temps inventant el que no és quan hauríem de dedicar el nostre esforç a explicar dia a dia senzillament el que som.

La premsa ens porta a la publicitat uniformitzadora, impersonal, de tan repetida poc atractiva. Com les terrasses de llocs turístics, centrem la nostra preocupació a captar els clients abans que no mengin, i oblidem del tot els qui ja tenim asseguts, comptant que és molt difícil que s'aixequin ja sense pagar. Publicitat buida, l'única raó de ser de la qual és la matriculació a qualsevol preu, sense tenir en compte que els infants que ja tenim són la causa de la nostra pròpia publicitat.

La por i l'angoixa ens poden dur fins al ridícul de mirar sempre què fa la nostra competència directa, espionar quants i quins alumnes li podem arribar a disputar, criticar

indiscriminadament sense motiu (és que ells també ho fan), i altres misèries. Podem arribar a perdre les formes, i, si més no, el temps, en comparacions i divagacions inútils, temps preciós per invertir en nosaltres mateixos, i com fer valdre la nostra vàlua real.

I tanta preocupació per l'aparença externa ens impedeix netejar per dins. La brutícia interior costa de treure, però no s'hi valen excuses. Canviar les cortines, pintar les façanes i decidir per norma que posarem un somriure de quinze centímetres d'amplada i de durada no inferior a deu segons cada vegada que saludem els pares i mares, no pot salvar una plaça de mestre i, en tot cas, segur que no ens ajudarà a evolucionar com a escola.

Seria una greu irresponsabilitat vendre un edifici amb aluminosi sense arreglar ni una biga, després d'una senzilla capa de pintura per fora. Cal remoure els fonaments amb decisió. Si n'assegurem la solidesa, la façana lluirà irresistiblement. ■

L'ordinador entre els infants de tres, quatre i cinc anys

Cap a una **informàtica** infantil

Davant d'una societat altament tecnològica, en la qual la cibernetica, els mitjans multimèdia, etc., ocupen cada cop més les diferents facetes de la vida quotidiana, encara avui hi ha pares, professors i educadors que no acaben de veure amb bons ulls que en l'educació infantil es faci servir l'ordinador. Malgrat això, l'ordinador es presenta en aquesta etapa com un mitjà, un recurs que pot esdevenir un suport fonamental en el seu desenvolupament. Els programes educatius multimèdia poden ajudar a introduir nous aprenentatges, reforçar-los i sistematitzar-los. Ofereixen a l'infant una gran quantitat d'estímuls que la imatge, el so i la seva interactivitat garanteixen. Això repercuteix en una motivació més gran i, a la vegada, esdevé una eina altament poten-

ciadora per al seu desenvolupament cognitiu.

A més a més, la introducció d'aquest recurs des de les primeres edats ajuda a familiaritzar l'infant amb un mitjà que té un ús social generalitzat, fa que l'infant l'utilitzi sense por, de la mateixa manera que pot arribar a fer servir un conte o un joc educatiu i en facilita la incorporació gradual a la cultura tecnològica en la qual està submergit socialment; això, si no fos així, podria generar subcultures (analfabets funcionals) dins de la cultura cibernetica d'avui i del futur.

Descripció de l'experiència

Aquesta experiència es duu a terme des de fa uns quants anys (aproximadament set, de manera continua-

Isabel del Arco Bravo

da) en el centre públic d'educació infantil i primària Ginesta, catalogat com a centre d'acció preferent, anteriorment centre d'acció especial, que acull una població social mitjana-baixa i està situat en una zona suburbana de la ciutat de Lleida.

Aquesta experiència, emmarcada per les directrius del PEC i del PCC, es desenvolupa en tots els nivells educatius que s'imparteixen al centre, i la seva aplicació adquireix una rellevància més significativa en l'etapa d'educació infantil perquè és en aquest moment, a partir dels tres anys, que l'infant té el seu primer contacte amb l'aula d'informàtica, amb l'ordinador i amb uns programes multimèdia, que faran que es familiaritzi amb el seu funcionament i que adquireixi, en el trans-

curso de la seva escolarització, una visió global i eminentment pràctica de les possibilitats d'aquesta eina, i l'integri en la seva manera de treballar com un instrument més.

Per dur a terme l'experiència es parteix d'una flexibilització dels grups, en els primers nivells educatius de tres i quatre anys. Es treballa amb petits grups de sis nens, com a màxim. Es graduen els continguts que s'han de treballar d'acord amb l'evolució del grup i de l'infant en qüestió i, a més a més, es programen sessions curtes (aproximadament de 30 a 40 minuts) dues vegades per setmana.

Un altre punt per destacar és el fet que els infants de tres anys comencen l'experiència un cop passat el primer quadrimestre, perquè l'equip docent considera bàsic

aquest primer moment del curs per consolidar hàbits i, en definitiva, perquè els infants es familiaritzin i s'integrin sense problemes en el nou context educatiu en el qual es troben immersos. Això no passa amb els de quatre i cinc anys, els quals comencen aquesta activitat, com qualsevol altra, des de l'inici del curs.

Per donar una visió global, podem dir que en els diferents nivells de l'educació infantil, es treballa el següent:

A parvulari tres anys

Es pren un primer contacte amb l'ordinador. Té preferència el treball amb el tabulador, a través del qual els infants reforcen i consoliden conceptes que prèviament s'han treballat a classe: amunt, avall, dreta i esquerra. Amb aquesta finalitat es fan servir programes multimèdia eminentment lúdics i que han estat seleccionats per l'equip docent d'acord amb els objectius plantejats. Quan l'infant sigui capaç de coordinar el moviment del tabulador i relacionar-lo amb el desplaçament que es produeix a la pantalla, aleshores se li podran proposar diferents activitats que augmentin el grau de complexitat.

En un segon moment s'intro-

dueix els nens en un nou element de l'ordinador: el ratolí i el domini del seu desplaçament. D'aquesta manera adquireixen destreses i habilitats relacionades amb la psicomotricitat fina i treballen amb dues o tres dimensions, es mouen en plans diferents i han d'interioritzar els moviments diferents de la pantalla conjuntament amb els que exerciten de manera motriu amb la mà. En cap moment no es deixen al marge els materials multimèdia eminentment lúdics, perquè es considera que aquesta és una eina d'aprenentatge molt eficaç en aquesta edat; això es veu reforçat per la motivació i l'expectació que representa per a l'infant de tres anys el fet de treballar amb un ordinador. Els jocs que es plantegen engloben qüestions d'orientació espacial, relacions, classificacions, construcció de puzles, treball amb contes interactius, etc.

A parvulari quatre anys

Els infants ja han adquirit una habilitat considerable en l'ús del ratolí. S'introdueix el teclat,¹ en concret com a element de reforç en l'inici que en aquesta edat es duu a terme en matèria de lectoescriptura. Malgrat això, és en aquest moment quan prenen importància els pro-

grames de disseny gràfic, a través dels quals els infants de quatre anys exerciten la seva creativitat i intuïció. S'inclouen materials didàctics que han estat dissenyats a partir d'activitats concretes, per reforçar determinats aprenentatges (orientació espacial, seriacions, classificacions, etc.).

Les estructures matemàtiques s'inicien en aquest nivell i, un cop més, l'ordinador és una eina que ens ajuda a reforçar aprenentatges: el concepte de nombre, les seriacions, aspectes de geometria, etc.

A parvulari cinc anys

S'introdueix els infants en els processadors de text, com a reforç de la lectoescriptura. Amb ells, poden escriure i llegir, imprimir, diferenciar tipus de lletres, escanejar contes, les seves pròpies fotos, etc. L'ús dels recursos informàtics en l'aprenentatge de la lectoescriptura els és molt atractiu. Ofereix una sèrie de possibilitats didàctiques que provoca que el fet d'esforçar-se per l'aprenentatge de l'eina es vegi compensat pels resultats i la motivació que demostren els nens (Martínez González, 1998).

A més a més, es treballen estructures matemàtiques, el concepte de

nombre, la numeració, la iniciació a la suma comprensiva, etc.

Gràcies a flexibilitzar grups i comptar amb l'ajuda d'una professora de suport quan es duu a terme l'activitat es facilita el fet de poder atendre tots els infants, poder fer un seguiment adequat del procés d'aprenentatge, i també contrastar els criteris d'avaluació que prèviament s'han plantejat en l'equip de professors.

La informàtica com a element compensador

La informàtica en educació infantil en el CEIP Ginesta, a més d'esdevenir un instrument facilitador de la gestió, una eina de treball per a professors i infants, es converteix en un mitjà didàctic que facilita el procés d'ensenyament-aprenentatge dels diversos continguts curriculars. La informàtica, per ella mateixa, ofereix la possibilitat de convertir-se en una matèria d'estudi, ja que desenvolupa una sèrie d'habilitats i actituds que s'hi relacionen, que es considera convenient que els infants aprenguin, sistematitzin i interioritzin durant el seu procés de formació, ja que es tracta d'un recurs que cada vegada es troba més immers en la vida quotidiana (caixers automàtics, supermercats,

el món laboral, el món de la comunicació, etc.).

Quan s'inicia aquesta experiència al CEIP Ginesta, també es considera un altre objectiu clau, i és el fet que els nens d'aquest centre, que pertanyen a un medi desfavorit socialment i econòmicament, comptin amb una igualtat d'oportunitats educatives amb els infants de zones més afavorides. Es tracta, en con-

seqüència, que els infants d'aquesta escola coneguin, exercitin i tinguin a la seva disposició aquesta nova tecnologia, que ara per ara envaeix la quotidianitat. Es tracta d'oferir-los l'oportunitat de situar-se a to amb la cultura tecnològica del moment i evitar que es converteixin en grups de subcultura dins d'aquesta nova cultura tecnològica emergent en la nostra societat.

L'escola no solament treballa la informàtica com a tal, sinó que a més a més la fa servir com un recurs més per adquirir o reforçar aprenentatges. Aquest recurs està a disposició de l'infant en qualsevol moment de la jornada escolar, i fins i tot fora d'ella, i li ofereix la possibilitat d'utilitzar-lo a l'aula informàtica del centre,² de la mateixa manera que s'ofereix l'ús en préstec de qualsevol llibre de la biblioteca. D'aquesta manera l'escola intenta compensar desigualtats educatives que un medi social desfavorit podria generar.

A tall de conclusió

L'escola no pot quedar al marge dels avenços que se succeeixen en la societat actual. L'infant es troba immers des que neix en un conglomerat de mitjans, com la televisió, el vídeo, el casset, l'ordinador, etc., que han de tenir cabuda a la classe.

El CEIP Ginesta és sensible a aquesta qüestió i, a més a més, sembla evident que els resultats que s'han obtingut de l'aplicació d'aquesta experiència són satisfactoris.

Així, s'ha observat el següent:

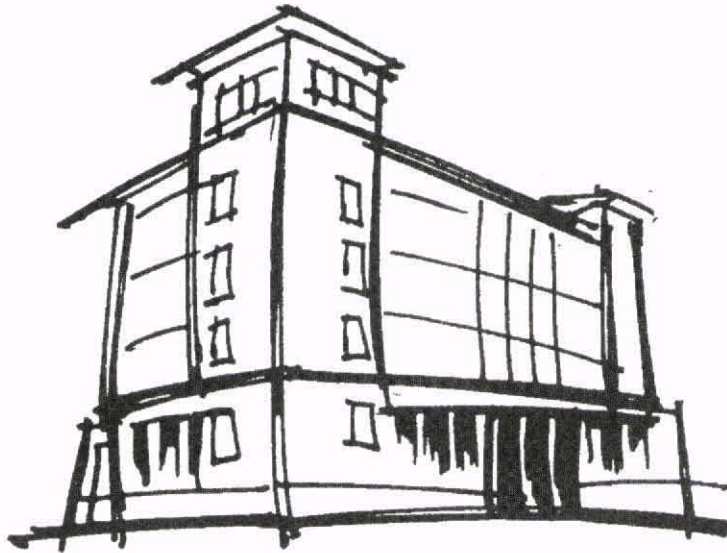
- Els infants fan un procés d'autoaprenentatge cada vegada més

autònom, aprenen des de ben petits a autocorregir els seus errors i a resoldre problemes, augmenten la responsabilitat de la presa de decisions i esdevenen els veritables protagonistes del procés d'ensenyament-aprenentatge.

- Aprenen a considerar l'error no com una cosa negativa sinó com una nova font d'aprenentatge per superar-se, cosa que els ajuda a incrementar l'autoestima personal.
- El treball amb l'ordinador acostuma a fer-se en petits equips, de dos o tres companys, per la qual cosa creix la col·laboració, s'ajuden i s'ensenyen els uns als altres, aprenen a respectar l'altre i a saber esperar.
- Els nens aprenen a investigar en equip i la majoria manifesta un gran interès per provar, per fer; es podria dir que veuen l'ordinador com un recurs més, i ràpidament es familiaritzen amb el seu ús.
- En un àmbit més concret, l'ordinador permet una millor consolidació d'aspectes relacionats amb l'orientació espacial, el coneixement i la comprensió de diferents tipus de llenguatges: l'iconogràfic, el visual, l'escrit, etc. Permet relacionar idees amb

L'Associació de Mestres Rosa Sensat ha canviat de local.

Passa a veure'ns
a Ciutat Vella!

Av. de les Drassanes, 3 • 08001 Barcelona

Tel.: 93 481 73 73 • Fax: 93 301 75 50

E-mail: rsensat@pangea.org •

<http://www.pangea.org/rsensat>

- dibuixos i icones i estimula decididament la psicomotricitat fina.
- La metodologia esdevé eminentment activa, es proporciona un material variat i divers, es parteix dels interessos de l'infant fet que afavoreix el conseqüent aprenentatge significatiu.
 - A l'escola Ginesta, en concret, la introducció de la informàtica en l'educació infantil possibilita una igualtat d'oportunitats enfront d'altres infants d'aquesta edat que ja estan familiaritzats amb aquestes tecnologies des de l'àmbit familiar. Des d'una educació compensatòria s'atribueix a l'escola situada en mitjans desfavorits la funció de compensar les possibles mancances familiars i, per això, es pretén oferir als nens la possibilitat d'un coneixement i ús concret de les noves tecnologies.

Evidentment, el fet de dur a terme una experiència d'aquest tipus requereix un compromís clar per part de l'equip docent, que ha de reflexionar des de la investigació-acció, i aconseguir que la introducció i utilització de l'ordinador en educació infantil s'integri en el currículum i sigui planificada d'una manera coherent, i rebutjar qualsevol tipus d'aplicació esporàdica i puntual.

Finalment, cal tenir present que en aquestes edats l'infant haurà de «divertir-se jugant» i aprendre fent. Per aquesta raó cal seleccionar els programes i buscar sempre entorns oberts que propiciïn la creativitat (Pantoja, A. 1998). ■

Bibliografia

- BARTOLOMÉ, A. (1995): «Los ordenadores en la enseñanza están cambiando», *Aula de Innovación Educativa*, núm. 40-41.
- GRANÉ, M. (1997): «¿Informática Infantil? ¿Por qué un ordenador infantil?», *Aula de Innovación Educativa*, núm. 67.
- MARTÍNEZ GONZÁLEZ, R. (1997): «Utilizamos el ordenador cuando trabajamos diferentes tipos de texto», *Aula de Innovación Educativa*, núm. 66.
- MELOT, A. M. (1990): «Aprender a aprender: el ejemplo de la metamemoria», a Monereo, C. (Comp.): *Enseñar a aprender y pensar en la escuela*, Madrid: Infancia y Aprendizaje/COMAP.
- PANTOJA, A. (1998): «...y el ordenador llegó al aula de educación infantil», a *Actas del Primer Congreso Internacional de Educación Infantil*, Granada.
- QUINTANA, J. (1997): «Multimèdia: què i per a què», *Guix*, núm. 233.
- ZABALZA, M. A. (1996): *Calidad en la educación infantil*, Madrid: Narcea.

Notes

1. Distribució espacial de les teclcs més importants: les lletres i els números, coneixement d'altres teclcs com la d'esborrar, l'espaiador, etc. Es treballa amb majúscules.

2. Actualment, amb la instal·lació d'Internet al centre, s'ofereix la possibilitat de conèixer aquest nou mitjà als infants d'educació primària, i enviar correu electrònic, etc.

La qualitat de vida, és igual per a tots els infants?

Aquest nen és un europeu,
no menja el nostre menjar,
beu del seu propi got.

Aquest nen és un europeu,
no parla la nostra llengua,
s'enfada si la seva mare no l'entén.

Aquest nen és un europeu,
es preocupa molt poc pels altres,
imposa la seva voluntat als seus pares.

Aquest nen és un europeu,
és sempre molt feble,
l'esgarrinxada més lleugera sobre la seva pell esdevé
una úlcera.

Aquest poema pertany a una antologia publicada per Chinweizu,¹ un escriptor de l'Àfrica Occidental. Il·lustra molt vivament les diferents maneres com altres societats entenen els infants. Tanmateix, la major part de la investigació i del pensament sobre els infants i la infància, tant en el camp de l'educació, com en el de la psicologia, la sociologia o la medicina, encara es fa en un particular context euroamericà. Gairebé tot

Són nombroses les contradiccions entre les concepcions que, sobre la primera infància, hi ha a Europa i al món «majoritari» o món en procés de desenvolupament. En són exemple els nens pastors de Mongòlia, amb una vida diferent de la dels infants d'Occident o món «minoritari». Els habitants del món minoritari generalment donen per fet que han trobat les respostes encertades, que «Occident és millor», i ho imposen a la resta. Enfront d'això, cal un diàleg sobre la diversitat i el pluralisme del món entre tots els implicats en la primera infància.

el treball en el camp del desenvolupament infantil, el saber convencional sobre allò que han de fer els infants a cada edat i a cada etapa del seu desenvolupament, les teories de l'aprenentatge, les fases de desenvolupament, les recomanacions sobre problemes psicològics, tot això està basat en l'observació i la investigació que té lloc a Europa o l'Amèrica del Nord.

Els infants americans i europeus junts constitueixen al voltant del 17 % dels del món, una minoria. La majoria viuen en circumstàncies molt diferents que les de la minoria. Molts viuen

Helen Penn

en condicions d'aïllament rural o de degradació urbana, en grans assentaments col·lectius, amb pocs béns materials. Com suggereix el poema, és inconcebible i insensat a la vegada el reconeixement i la satisfacció de les seves necessitats, mancances i preferències individuals.

Paraules convencionals com «pobresa» o «privació», que fem servir per descriure les condicions dels infants al món majoritari, impliquen un model de desenvolupament i progrés en el qual «Occident és millor», una visió que alhora és posada en dubte per moltes persones. Segons els patrons occidentals, la vida pot ser dura per a molts infants al món majoritari, però, tal vegada, ser infant al món minoritari té també inconvenients, a més d'avantatges. Necessitem qüestionar els nostres pressupòsits sobre la infància i els drets dels infants, que representen i tenen l'origen en una visió particular i molt arrelada del món minoritari, però que no deixa de ser, al cap i a la fi, una visió difícilment generalitzable per a la majoria d'infants del món.

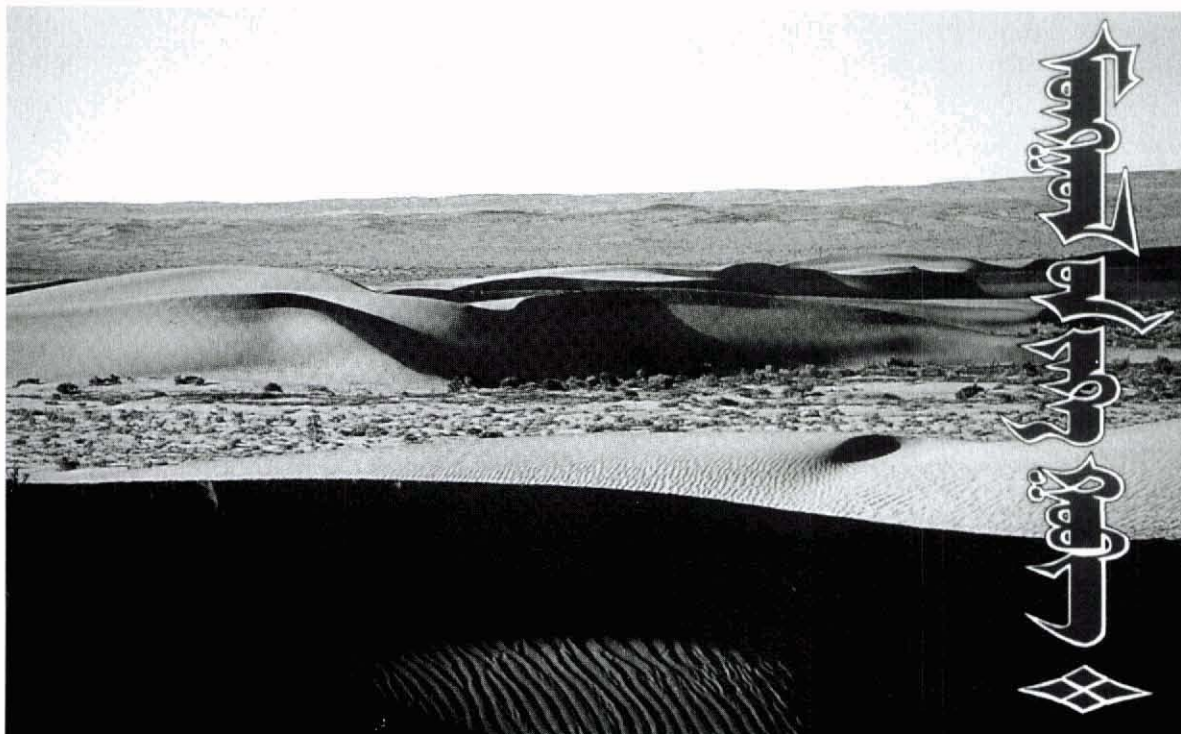
Un exemple d'una manera de viure molt dife-

rent és el dels nens pastors de ramats a Mongòlia. He visitat Mongòlia tres vegades, en nom de Save the Children (organització benèfica internacional del Regne Unit). Mongòlia és un país dur per viure-hi: la temperatura oscil·la des dels -40°C a l'hivern fins als $+40$ a l'estiu, i gran part del país és desert muntanyós o estepa. Tradicionalment, les famílies crien ovelles, vaques, cabres o camells, i van d'un lloc a l'altre amb els ramats en cerca de pastures. A l'hivern disposen de tendes de campanya semipermanents anomenades *gers*, però a l'estiu poden desplaçar-se amb una *ger* més petita cada 3-10 dies per trobar pastures i aigua. Cap família no pot sobreviure amb menys de deu animals, i algunes famílies poden arribar a tenir ramats de fins a dos mil animals. Ningú no posseeix la terra. Tothom pot anar a qualsevol banda, i totes les decisions sobre l'ús de la terra són col·lectives; però, per tradició i costum, les famílies i els grups de famílies respecten els límits invisibles i no escrits, i aquesta manera de procedir fa que les disputes sobre la terra siguin inusuals.

Molts infants creixen en condicions d'aïllament extrem de la vida de qualsevol poble o ciutat. Una tenda o un grup de tendes normalment allotja una família extensa, composta per mare, pare, ties, oncles, avis, fills fins que es casen, nebots i nebodes. Als infants, se'ls ensenya a ser molt respectuosos amb els adults del seu voltant, a no interrompre'n mai les converses. Han d'intentar evitar discussions o baralles amb els altres, especialment amb els seus germans. Viure junts en harmonia és molt important per a la supervivència.

Les muntanyes Gurvan Saishan Vul i dunes de Mongòlia

Hi ha un munt de proverbis o dites mongols sobre com criar els infants, per exemple:

No alimentis el teu fill amb dolços; alimenta'l amb valor.

Abans d'interrompre un acte coratjós, pensa-t'ho dues vegades.

L'amor a dins, la severitat a fora.

Educa amb l'exemple, no renyant.

Un infant mal criat és més dur que el coll d'un brau.

A tots els infants, des de ben petits, se'ls ensenya a tenir paciència amb els animals, a abeurar el ramat i conduir-lo a les pastures, a tenir cura dels animals acabats de néixer. Els nois s'ocupen del ramat i les noies munyen els animals, i amb la llet elaboren productes com formatge i iogurt. Els animals signifiquen riquesa i ingressos, per això la seva cura ha de ser pacient i ininterrompuda; mai no s'han de descurar ni tractar-los amb duresa o permetre que vaguin fins a perdre'ls de vista. Els nois han d'estar-se amb els animals tot el dia, si cal, i caminar o cavalcar llargues distàncies amb ells; i han de menjar i beure frugalment, perquè s'han d'emportar tot el que necessiten.

Els infants han de ser molt resistents i han de desenvolupar destreses considerables per tal de trobar el seu camí per les estepes o al desert dur i muntanyós. Han de conèixer els voltants i el relleu de la terra, calcular la distància i la velocitat i preveure el temps. Han de ser capaços d'explorar el paisatge i saber-lo reconèixer; se'ls ensenya a observar els moviments, els canvis més lleugers en la coloració, els diferents angles de la llum.

A les extenses prades entre les muntanyes, encara floreix la cultura mongol dels cavalls. Aquest infant munta essencialment el mateix poni mongol que Genguis Khan muntava amb el seu immens exèrcit.

Els cavalls són el mitjà de transport principal i els nens aprenen molt aviat a muntar-hi. Els cavalls són semisalvatges i molt resistents. Són marrons, grisos o blancs, o qualsevol combinació d'aquests colors; de fet, hi ha 320 noms diferents per als colors dels cavalls, i s'espera que un nen els conegui tots als vuit anys, cosa que implica una percepció molt subtil.

Les expectatives sobre els infants són, per tant, molt altes en allò que fa referència al medi que els envolta, les seves habilitats físiques, la resistència, l'autosuficiència i l'autocontrol, i pel que fa a la seva contribució a la vida familiar i a la societat en general. No s'espera dels infants que tinguin preferències, ni veu ni opinió, ni que expressin els seus sentiments. Però, d'altra banda, quasi tots els infants són estimats i cuidats i viuen dins d'una comunitat familiar estreta; i pràcticament tots satisfan les expectatives que la seva comunitat els ha depositat.

Malgrat tot, és important recordar que cultura o tradició no estan fossilitzats ni es mantenen immòbils. Al contrari, com assenyalava el novel·lista kenia Ngugi wa Thiongo, la cultura és dinàmica, és com un riu o, també, com un cos humà: flueix i es transforma, es caracteritza per «la lluita, el moviment i el canvi». La cultura és molt més que una tradició romàntica, és com viu la gent i què sent sobre ella mateixa, com interpreta el món. Però, alhora, cap cultura no està aïllada, i totes les cultures interactuen les unes amb les altres. Com assenyalava també Ngugi, si els altres ignoren, miren amb arrogància o mentsypreen la manera com vius, penses o parles, aleshores la teva cultura

resulta fatalment danyada; i això és justament el que passa en moltes, per no dir en la part més important, de les relacions entre el món minoritari i el majoritari.

«El medi ambient extern afecta el cos. L'aire i el menjar que pren el cos en el seu contacte amb el medi ambient són digerits i es converteixen en part integrant del cos. Això és normal i sa. Pot passar que l'impacte del factor extern sigui massa fort, que no sigui assimilat de manera orgànica, i en aquest cas el cos pot fins i tot morir. Inundacions, terratrèmols, ventades, massa aire o poc aire, menjar enverinat o saludable, sobrealimentació, excés de beguda, tot això són factors externs que poden afectar el cos de manera adversa. El mateix passa amb la societat. Totes les societats es desenvolupen sota condicions de contacte extern amb altres societats, en els terrenys econòmic, polític i cultural. En circumstàncies normals, una societat qualsevol és capaç d'absorbir allò que manlleva del contacte amb els altres i fer-s'ho propi. Però, en determinades condicions, pot passar que els esdeveniments externs arribin a desfigurar la societat, en canvi completament el curs, o la facin desaparèixer. Un nou ordre mundial que no impliqui res més que la dominació global de les relacions neocolonials vigilades per un grapat de nacions occidentals, tant si és per mitjà del Consell de Seguretat de l'ONU com si no, és un desastre per als habitants del món i la seva cultura. Mentre sigui una necessitat per a les cultures tocar-se les unes a les altres i manllevar les unes de les altres, això s'ha de fer sobre les bases de la igualtat i el respecte mutu.»

Les pressions de la globalització i el mercat mundial sobre la majoria dels infants del món majoritari són intenses i generalment destructives. A Mongòlia, com a d'altres llocs, les pressions del Fons Monetari Internacional i del Banc Mundial per conduir el país d'acord amb les directrius capitalistes són quasi irresistibles. La introducció acrítica de la ideologia del món minoritari s'està produint a tots els nivells, des del financer fins al polític i el cultural. Fins i tot els serveis per a la primera infància se'n veuen afectats. Organitzacions internacionals com Soros Foundation, World Vision o fins i tot la UNICEF, estan mirant d'introduir uns tipus d'atenció a la infància, grups de joc i programes americans com *Head Start* en aquests mateixos nens pastors, amb poc coneixement dels seus valors comunitaris i les seves vides autosuficients. Mentre que en general els infants del món minoritari desconeixen la situació dels nens del món majoritari, els infants del món majoritari estan constantment informats de com és Occident. Com d'altres infants del món majoritari, els mongols hauran de cedir davant de les imatges seductores i resplendents de la confortable vida de l'Amèrica del Nord i Europa retratada als diaris, les ràdios, les pel·lícules i la televisió, i transmesa per consultors externs i turistes. Aquests infants, com tants d'altres al món majoritari, hauran d'afrontar contradiccions entre passat i present, obligació i autorealització, treball i oci, frugalitat i riquesa més enllà dels somnis d'avarícia. Mentrestant, a la fortalesa europea, ignorem el clam que arriba de més enllà dels nostres murs.

Quina rellevància té qualsevol d'aquestes

qüestions en la vida dels infants petits de l'Estat o el Regne Unit? Serveix per recordar-nos els límits del nostre coneixement i experiència sobre allò que els infants poden fer; suggereix quines possibilitats podrien existir si tinguéssim una mentalitat prou oberta per explorar-les. Per damunt de tot, ens fa ser molt cautelosos per pretendre que hem descobert l'aproximació correcta o la solució dels problemes quotidians que afrontem, i també per exportar-la als altres. Això vol dir ser escèptics pel que fa a les solucions universals, ser conscients de la diversitat, comprendre allò que el psicòleg nord-americà Richard Shweder anomena «l'arc de les possibilitats humanes». O, com ha dit el meu col·lega Alan Penn, les diferents maneres com les societats cuiden i eduquen els seus infants són com espècies en perill d'extinció; un cop desaparegudes, s'han perdut per sempre. No ens podem permetre d'ignorar-les. ■

Bibliografia

- CHINWEIZU (1998): *Voices from Twentieth Century Africa*, Londres: Faber and Faber.
- NGUGI WA THIONGO (1993): *Moving the Centre: The Struggle for Cultural Freedom*, Portsmouth: Heinemann.
- GOLDSTEIN, M. C., i C. M. BEALL (1994): *Odyssey: Mongolian Nomads in the Gobi*, Londres: Hodder and Stoughton-National Geographic Magazine.
- STIGLER, J. W., R. A. SHWEDER i G. HERDT (editors) (1990): *Cultural psychology: Essays on Comparative Human development*, Chicago University Press.

Nota

1. Fixeu-vos, si us plau, en el fet que no hi ha cap altre nom o inicial. L'autor s'anomena senzillament Chinweizu.

Som diferents... i som diferents

La diversitat enriqueix quan es té la ment oberta. Sovint s'ha repetit que cada infant és diferent, però com s'aplica, això, quan provenen d'altres medis culturals? Com a proposta es pot partir d'un projecte d'educació en valors. Entre les idees prèvies, destaca la participació necessària dels pares. I per començar, a l'escola bressol, es pot provar amb activitat tan petita, tan important, com una cançó de bressol.

Parlant d'educació se sent dir que «la diversitat enriqueix». Quan escolto aquesta màxima, em pregunto: com? Segur que no des de la posició del que tot ho sap i allò que sap és el millor. No des de la posició del que creu que el seu sistema de vida és el millor i l'únic que val la pena. No des de la posició del que es mira els fets o les manifestacions culturals d'altres grups com una atracció folklòrica.

Segur que sí, si es pensa que «el procés educatiu utòpic, el que penso que ha de guiar les idees, els plans, les pràctiques, els fets educatius, és el procés d'apropiació de les cultures de la humanitat. Implica l'obertura total al món, els interessos universals, el reconeixement gustós del dret a la diferència, l'esforç per incorporar el món al pla de formació dels infants, els adults i els seus mestres».¹

Els educadors i les educadores ens plantegem sempre la diferència, diem que cada nen i cada nena és diferent, ho diem en els nostres projectes educatius, en els nostres currículums valorem aquesta diferència,

Àgueda Miralles

en diem educació individualitzada, ho reiterem en les nostres avaluacions, no valorem el resultat sinó l'esforç i el progrés de cadascú (ho tenim clar quan es tracta de nens i nenes del nostre medi sociocultural) i llavors, quan ens trobem amb infants que provenen de medis culturals diferents, ens creiem obligats a tractar-los com a iguals, no ja solament entre ells (generalitzem els gitanos, magrebís, gambians, etc.) sinó respecte a nosaltres.

Potser és perquè, en aquests casos, entenem aquesta diferència (com diu Dolores Juliano) «com un estigma que es procura solucionar uniformitzant tan aviat com és possible, i això des d'una visió de superioritat protectora, ja que sempre els racistes són els altres, i no es veu com a discriminació més que l'agressiva i mai la commiseració paternalista».²

El «problema» dels nens d'altres ètnies es planteja quan per primer cop apareixen a les nostres escoles. Valors com la tolerància i la convivència es fan reals quan els hem de posar a prova, fora del marc teòric del projecte educatiu.

Conceptes com escola segregada o escola especialitzada són fonamentalment racistes o assistencial-paternalistes. En el fons no estem convençuts del dret a la igualtat d'oportunitats dels infants des que neixen, no estem convençuts de l'èxit de l'experiment de les escoles pluriculturals, perquè en el fons sí que valorem els resultats.

Segurament que si tinguéssim en compte alguns aspectes concrets la nostra actuació no hauria de ser tan diferent en la pràctica pedagògica.

Proposem-nos un projecte d'educació en valors: el respecte, la tolerància, la convivència, la cooperació, la solidaritat.

Plantegem-nos algunes idees prèvies:

- Hem d'introduir materials, imatges, testimonis, estris, d'altres ètnies i cultures. S'han de «viure» les situacions.
- Els valors es transmeten de manera subtil i, de vegades, inconscient: els educadors hauríem de ser conscients dels prejudicis amb els quals entrem a l'escola.
- Aquest coneixement s'ha d'integrar en el dia a dia i fer-nos conscients que els valors que volem transmetre han de ser coherents amb les actituds que fomentem i practiquem: no podem parlar de respecte si nosaltres tenim una actitud autoritària o discriminatòria.
- Ens hem de plantejar la participació de tota la comunitat educativa a l'hora d'elaborar un projecte educatiu adequat.
- S'han de conèixer i comprendre les cultures dels altres pobles. És imprescindible la participació dels pares i les mares dels nens d'altres ètnies en la dinàmica de l'escola. Hi ha d'haver una formació permanent dels educadors.
- Hem d'entendre que els nens i les nenes d'altres ètnies i cultures no són un problema, sinó que estan en una situació especial. Proposem-nos qualsevol activitat quotidiana.

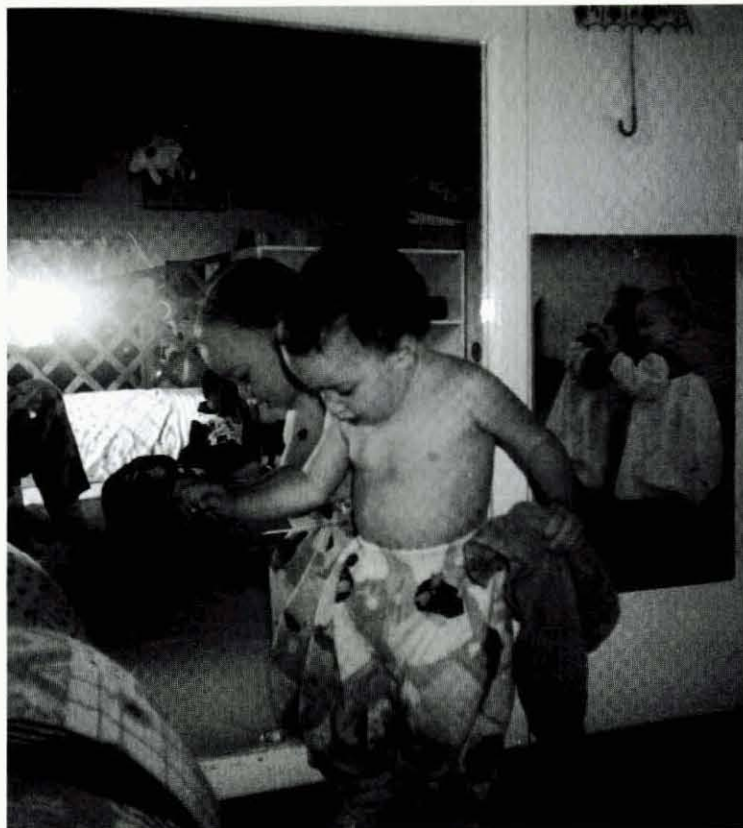
Non, non, quina son!, aquestes són les paraules amb les quals comença el ritual diari d'anar a dormir.

Hi ha alguna estona, en la qual els nens i les nenes potser tenen son, aclarim que parlem d'infants d'1 a 2 anys. És un bon moment per relaxar-nos. Treiem sabates i jerseis, potser, posem una música suau o cantem cançons de bressol, podem aprendre'n alguna d'una altra cultura si demanem a les mares que ens n'ensenyin. Tenim llençols i coixins i encara ganes de jugar. Els llençols possibiliten el joc de fet i amagar. En aquesta estona, que pot ser més o menys llarga, possibilitem el següent:

- El coneixement de la pròpia imatge i la dels altres.
- Establir un ritme periòdic en el son i el repòs.
- Ser actiu en la demanda d'afecte i companyia.
- Gaudir de l'acció pròpia.
- Identificar manifestacions orals del folklore.
- Iniciar-se en l'aplicació de normes de convivència del grup.
- Compartir els objectes i l'espai.
- Mostrar interès pels companys i les companyes.
- Mostrar-se sensible exterioritzant les emocions.

Els continguts seleccionats per aconseguir els anteriors objectius són els següents:

- Noció d'identitat.
- Percepció temporal, iniciativa i satisfacció en relació amb les activitats quotidianes.

Espai per a una creativitat sense límit

**Ceres, Pintures de dit, Témpera,
Gouache, Vernís fixador,
Pasta Blanca per enganxar.
AL SERVEI DE L'ENSENYAMENT**

MANLEY®

- Reproducció d'algunes cantarelles del folklore (propri o aliè).
- Creació d'hàbits de col·laboració.
- Esforç per respectar normes senzilles de convivència.
- Col·laboració i relació afectiva.

Crec que aquesta activitat es fa cada dia a totes les escoles bressol. No cal inventar-se res de nou, senzillament, podem convertir l'ordinari en extraordinari.

Si estem atents als punts previs, que he comentat, podem posar en pràctica allò que diem que creiem: que cada nen i cada nena és un ésser únic i diferent, amb una història i unes arrels pròpies que cal conèixer. Que nosaltres ajudarem en el procés del seu creixement per possibilitar-ne la seguretat, la felicitat, la llibertat, el dret a la diferència i el respecte dels altres. ■

Bibliografia

- OXENBURY, H.: *Ballmanetes, Bona nit i bon son, Pessigolles*, Barcelona: Joventut, 1987.
– *Saltar i caure*, Joventut: Barcelona, 1987, Els Llibres Grans.
PIEROLA, M.: *Jo sé que hi ha moltes coses*, Barcelona: Barcanova, 1992.

Notes

1. SAN ROMAN, Teresa: *Pluriculturalidad y Marginación*, Girona: Segona Escola d'Estiu sobre Interculturalitat, setembre de 1991. La traducció és nostra.
2. JULIANO, Dolores: *Ídem*.

Això d'anar a l'escola...

Això d'anar a l'escola és un esdeveniment cabdal en la vida dels nostres fills i filles, i també per a nosaltres, adults que compartim les nostres vides amb ells. I això, tan si en som els seus pares o parents propers com si els fem de mestres a l'escola.

La literatura infantil ha tractat aquest tema des de diverses òptiques. I aquests llibres, profusament il·lustrats, perquè s'adrecen a un públic que en sap molt, de llegir imatges, se'ns presenten com un bon recurs per parlar plegats de les vivències i sentiments que genera un fet com aquest.

Estela Carcereny, Rosa Isern i Roser Ros

Això és el que passa en un dia d'anar a l'escola bressol i segurament continuarà passant uns quants dies més. Aquest és un llibre que ens arriba de la mà d'una nova editorial que aposta per l'àlbum il·lustrat per a infants de 0 a 8 anys i els seus adults. Cal remarcar que les imatges són fetes des de la perspectiva de l'infant.

d'anar a l'escola bressol passem a anar al parvulari per primera vegada. Ara ens trobem davant d'una protagonista que té por de quedar-se a l'escola sense la mare, tot i que aquesta s'hi queda una estoneta. Però un parell de mestres ben trempades fan ben agradable aquesta estada i esperen que tothom torni demà.

a en Tom, un conill que té pare i mare, li costa molt d'imaginar com serà el primer dia d'escola. Per això els seus pares l'ajuden a passar aquest tràngol de la millor manera que saben. El text i les imatges ens mostren, en el transcurs de les pàgines del llibre, que aquests esforços no han estat en va. El dia li passa d'una revolada i voldrà tornar a l'escola demà!

l'escola, a la Laia, no li agrada gens. Per molt que s'hi esforcin els seus pares, la seva mestra i tots els qui l'envolten. Com que ja hi ha anat un dia, no hi pensa pas tornar més.

és una aventura, anar a l'escola? Aquest llibre ho afirma directament: aventura per a grans i petits. A més a més, presenta una gamma molt variada d'adults i d'infants i de les coses que cadascun d'ells esperen de l'escola.

un... dia, quan la Mila tenia tres anys, els seus pares, que vivien a Barcelona des de feia poc, la van dur a l'escola. La família de la Mila venia de Bulgària i encara que la nena es moria de ganes de fer nous amics, li feia mal de panxa anar a l'escola perquè no sabia parlar el català. Però allà va aprendre que, a vegades, «amb una sola paraula n'hi ha prou per ser amics».

ASHBÉ, Jeanne: *Fins al vespre*, Barcelona: Corimbo, 1998.

OXENBURY, Helen: *El primer dia d'escola*, Barcelona: Joventut, 1983.

LE MASNE, Christophe: *En Tom va a l'escola*, Barcelona: Esin, 1998. Il·lustracions de Marie-Aline BAWIN.

DALMASES, Antoni: *Són estranys, els grans!*, Barcelona: Cruïlla, 1995. Il·lustracions de Maria ESPLUGA.

GAUDRAT, M. A.: *L'escola, quina aventura!*, Barcelona: Joventut, 1994.

DURAN, Teresa: *La Mila va a l'escola*, Barcelona: La Galera, 1998. Il·lustracions de Pep Montserrat

Taller de teatre

La idea va sorgir en veure que, dins dels grups de nens amb els quals treballàvem, n'hi havia alguns amb dificultats de llenguatge; no eren tan sols problemes d'articulació, que sempre en trobes en aquestes edats, sinó que alguns semblaven tenir afegit un component de timidesa, por, inseguretat, que no sabia dir bé a què es devia, però ens semblava que hi havia necessitats clares, i vam pensar la manera de superar-les. Havíem observat que, a través de les cançons, els nens amb dificultat d'expressió pronunciaven frases, paraules i sons que a la vida diària no eren capaços de dir. Aleshores vam pensar que, de la música i sobretot les cançons, se'n podria treure molt profit, podríem facilitar-los parlar d'altres maneres, i va anar francament bé. Volíem buscar noves formes de facilitar la parla i superar les dificultats que poguessin existir.

Per resoldre algunes dificultats de llenguatge que es detecten al grup d'infants, s'inicia un taller de teatre. Però l'experiència es converteix en una activitat plaent i creativa, on participa tot el grup. El que havia nascut per resoldre el «problema» d'uns quants esdevé un projecte col·lectiu del parvulari, un taller de tallers on els contes, la música, l'expressió i la plàstica conviuen per fer teatre. Tot plegat posa en evidència les grans capacitats dels infants.

Teresa Cabrera

El grup de quatre anys es diu Cargols i, per aquesta raó, a començament de curs vam pensar a explicar i després escenificar el conte d'*El cargol i l'herba de polioliol* amb elements molt senzills, unes sim-

ples carotes, els diàlegs i la cançó que inclou aquest conte. Un cop explicat el conte, ens vam posar a treballar. Hi participaven un bon grup de nens; la resta podia, si més no, cantar la cançó cada cop que el guió ho exigia. Com que de seguida van aprendre el conte tots volien fer-lo una vegada més, i fins i tot canviar el seu paper per un altre en la representació següent. Fins i tot els més tímids deien amb veu ben forta i clara allò de «què feu tan enfeïnats?» En constatar que tots hi participaven, i fins i tot els nens amb «dificultats» vàrem veure que se'n sortien bé, haig de confessar que vaig tenir una bona sorpresa.

D'aquesta manera puc dir que els mateixos

nens em van proporcionar el camí per on seria possible avançar, superant les dificultats d'expressió oral que tant m'amoïnaven. Vam parlar les diferents mestres que treballàvem amb aquests grups i vam decidir fer un taller de teatre, a més d'altres relacionats amb el món de l'escena. Així van sorgir els tallers de música, expressió corporal i plàstica.

Vam pensar què seria el que més agradaria representar als nens, quin tipus de teatre.

A vegades, quan són al racó de la biblioteca, els sents, amb els contes a la mà, fer com si llegissin. Sempre volen que els expliquis contes i, després, quan se'ls miren sols, repeteixen no tan sols el text, sinó diferents tipus de veu, entonacions, reviu amb totes les seves capacitats allò que han vist i escoltat.

Decidit! Farem representació de contes, si és possible que tinguin diàlegs fàcils i amb un nombre no gaire petit de personatges, perquè hi puguin actuar un bon grup d'infants. A plàstica prepararem els decorats i la caracterització dels personatges; a música treballarem audicions,

cançons i jocs dansats, a més de treballar l'expressió corporal i tenir en compte la necessitat de fer les coses en equip.

Així, a partir del conte triat, treballem l'expressió oral a través dels següents tallers:

- Teatre: expressió oral, narracions, diàlegs, etc.
- Música: cançons, audicions, etc.
- Expressió corporal.
- Plàstica.

Vam treballar fent grups rotatius i barrejant nens dels dos grups de quatre anys. Al final, quan tots els infants havien passat per tots els tallers, es representava el conte dues o tres vegades per a tot el grup, de manera que tots poguessin actuar.

El que és interessant no és aquesta representació final, sinó el treball fet al llarg de les diferents sessions en grups de 10 a 12 nens, l'esforç i l'alegria de fer el seu paper dins del conte, i treballar per expressar-se cada cop millor i passar-s'ho d'allò més bé, mentre millorava la seva competència lingüística, venent la timidesa inicial.

Vam triar els contes següents:

Primer trimestre: *Els bons amics*.

Segon trimestre: *La rateta que escombrava l'escaleta*.

Tercer trimestre: *La llegenda de sant Jordi i En Patufet*.

Vam treballar amb els nens de la manera següent: presentació del conte, personatges, ambient, espai i temps, etc. I un cop posats en situació, treballar una mica conjuntament la narració i els diàlegs. A continuació triaven els personatges, els nens podien canviar el personatge triat en les diferents sessions del taller; a més a més, el respecte, saber escoltar i esperar el ritme de cadascú, és una experiència molt bonica. Valia la pena intentar-ho.

Es podria pensar que el treball de llenguatge és limitat i pobre, ja que, sobretot el primer i el segon trimestre, en els contes abundaven la repetició d'estructures. D'alguna manera s'havien de limitar al text del conte. Es podien fer canvis, improvisacions, desenllaços diferents, tal com explica G. Rodari en la *Gramàtica de la*

fantasia, i segurament ho farem en cursos següents, però de moment era preferible limitar-nos al text del conte, ja que, com deia al començament, el que es creia problema de llenguatge a vegades era qüestió de timidesa, d' inseguretat, no d'incapacitat per articular determinats sons. El fet de treballar sobre textos coneguts i una mica fixats els feia més plaent i fàcil la tasca.

Tot i així ells ja feien les seves petites variacions d'expressió sense variar el sentit. Per exemple, amb la frase del conte: «Fa tant de fred i neva tant que de ben segur el meu amic, el be, no tindrà res per menjar». Alguns nens deien: «Com que ha nevat i fa tant de fred, el be no trobarà res per menjar».

Dintre del que hi ha de repetitiu a la frase, el nen que és capaç de fer aquests petits canvis, mostra una capacitat força acceptable. Alguns fins i tot, amb aquesta frase i la següent, quan arriben a casa de l'animal amic, i aquest no hi és, fan un resum de totes dues, i més d'un, fa una sinopsi de tota la representació, i amb qua-

tre frases expliquen tot el conte. Fins i tot n'hi ha que l'expliquen començant pel final.

Reflexió sobre l'experiència

Després del que hem viscut al llarg del curs, fora bo fer una mica de revisió i aprofundiment del que ha suposat per als nens aquest taller de teatre.

No hi ha dubte que han superat algunes dificultats i que ho han aconseguit d'una forma lúdica i plaent. El més interessant de tot ha estat

veure com, posant-se a la pell d'un altre personatge i representant situacions alienes a la seva vida, al mateix temps, han pogut expressar i desvetllar la riquesa personal que, amagada dintre seu, buscava la manera de manifestar-se. Crec que han pogut oferir part de la seva personalitat, com un regal de gran valor, i que el teatre ha estat el pretext que l'ha fet possible.

D'aquesta manera han anat assajant vivències d'altres personatges i això –encara que inconscientment– els possibilita anar agafant confiança per fer el paper que els pertoca en la vida real; aquest joc teatral ha esdevingut un joc que els ha ajudat a construir una mica més la seva identitat, la seva manera de ser, afirmant-se a si mateixos en convivència respectuosa i diferenciadora amb d'altres identitats.

De tota aquesta experiència amb nens de quatre anys ens han quedat ganes de continuar creient i millorant amb l'ajut del taller de teatre, tot just hem començat, ha estat un bocinet que ens ha posat la mel als llavis, i com diu l'Isabel Tejerino, és, perquè, «avui es reivindica amb més força, en el terreny de l'educació [...] viure el teatre com una activitat de desenvolupament equilibri personal i plaer compartit.» (TEJERINO, pàg 6-7). ■

Bibliografia

- TEJERINO, ISABEL: *Dramatización y teatro infantil*, Siglo XXI, 1994.
- LAZARO CANTARIN, Julio: *Taller de teatro*, CCS, 1998, pàg. 70-95. Encara que va orientat a grups d'infants més grans, tota la part d'expressió corporal és molt aprofitable.
- L'educació infantil. Exemples d'unitat de programació I*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1992.

L'educació visual i plàstica

Sovint, quan es pensa en l'educació plàstica, se l'associa amb pinzells, pintures, papers, tisores, pegues i tot un munt d'estrís i tècniques que es fan servir per dur a terme un seguit de produccions plàstiques. Cal, però, que ens parem a pensar quins són els requisits previs necessaris perquè aquestes produccions tinguin un sentit i siguin fruit d'un procés, en el qual els infants tenen totes les competències necessàries per abordar conscientment el seu propi procés creatiu.

El parvulari posa els primers graons d'aquesta educació plàstica en permetre que els infants realitzin les seves obres i donar-los els mitjans per descobrir i saber utilitzar les seves possibilitats d'expressió.

Potenciar l'educació de la percepció i el desenvolupament de la imaginació figuren com a bases de l'educació estètica al parvulari que l'autora ens proposa, amb una enumeració dels elements que fan possible que els infants descobreixin i s'endinsin al món fascinant de l'art. Cal anar més enllà de les qüestions tècniques, tenir cura de l'ambient de l'escola, aprofitar tots els sentits, apropar els grans artistes als infants. Gràcies a noves formes, mitjans i tècniques, els infants podran fer volar la imaginació, expressar sentiments, emocions, i gaudir i fer gaudir de la creació estètica.

Roser Gómez

L'actitud de l'adult

L'adult que valori aquestes possibilitats conduirà l'infant a passar del titubeig a l'experimentació i l'ajudarà a buscar nous efectes i gaudir amb el gest del desig de comunicació.

Veiem, doncs, que l'actitud de l'adult és

un factor capital que pot tenir un efecte motivador i engrescador, però que ha de saber deixar el camp obert a diferents resultats d'una mateixa proposta plàstica, ja que solament així tindrà en compte l'expressió de cada infant.

L'adult ha de saber proposar situacions i pensar en les seves intervencions de manera que doni seguretat als infants i els convidi a expressar-se i investigar sobre les seves pròpies produccions. És fonamental que abans d'iniciar una

proposta l'infant pugui anar coneixent tant el seu entorn més proper com també el més llunyà a través no solament de l'observació directa, sinó també de tots els altres sentits –tacte, oïda, olfacte i gust–, que l'ajudaran a enriquir aquest coneixement.

Una rosa no és solament el seu perfum, sinó el color, la textura i les relacions d'aquestes qualitats entre elles.

Elliot W. EISNER

L'adult ha de propiciar petites converses amb el grup perquè els infants puguin verbalitzar els fruits dels seus nous descobriments. Aquestes verbalitzacions els ajudaran a interioritzar els nous matisos i les múltiples qualitats dels objectes que els envolten i els en donaran un grau més gran de coneixement.

Amb aquest procés aniran nodrint el seu interior per poder donar pas posteriorment, per mitjà de l'expressió plàstica, a totes les impressions i emocions que han anat rebent a través de tots els sentits.

L'educació visual

L'educació visual és la que ens dona elements per poder pensar, comprendre i comunicar-nos amb el món de la imatge. Es refereix, doncs, a tot un seguit d'aspectes que formen part d'una comunicació, com són la percepció, l'expressió i la comunicació a través del llenguatge visual. Aquest es basa en l'observació i la comprensió de missatges tant de caràcter informatiu en general com estètics.

Existeix un llenguatge visual que els infants han d'anar coneixent i utilitzant perquè els ajudarà en l'anàlisi d'obres d'art i els donarà elements per construir les seves pròpies creacions. Cal introduir-los en conceptes com punt, línia, taca, color, volum, textura, etc.

El paper de l'escola en l'educació estètica

L'educació estètica s'ocupa de potenciar en els infants una valoració sensible dels objectes de l'entorn, de les obres d'art i de fer que siguin capaços de captar i discriminar qualitats sensorials per fer-se una representació harmoniosa d'imatges mentals.

L'escola, doncs, ha de procurar presentar als infants diferents activitats al voltant de l'educació artística que els posin en contacte a partir de les formes, els colors, les textures i la llum amb imatges de contingut estètic que desvetllin la fantasia i la imaginació.

Les activitats plàstiques són un domini privilegiat per a l'exploració sensorial, la percepció i el plaer de provocar situacions dins un món imaginari, canviant i irreal.

En geometria, la construcció d'un quadrat s'ha de cenyir a regles estrictes, mentre que plàsticament un petit quadrat sobre un gran paper, un quadrat posat de manera irregular i desequilibrada sobre un dels seus angles, un quadrat vermell o lilós mig amagat enmig d'altres taques de colors, provoca visions i emocions completament diferents.

Tant infants com adults ens hem de poder extasiar davant les diferències i els múltiples punts de vista per poder discriminar, comparar i identificar els efectes d'una acció sobre la matèria i saber emetre comentaris, judicis i hipòtesis sobre una determinada obra. Si tot això no es produeix i no es té gaire clar que per sobre de tot s'ha de potenciar l'educació de la percepció i el desenvolupament de la imaginació, es corre el risc de reduir les activitats plàstiques a un seguit

d'aprenentatges i de tècniques, sense valorar la capacitat d'expressió que tenen els infants.

Cal, però, vetllar pel marc que ens ofereix l'escola, perquè tots els aspectes abans esmentats siguin una realitat en la vida quotidiana dels infants, sobretot pensant en la quantitat d'hores que actualment passen dins els edificis escolars.

Les petites coses de la vida quotidiana van transmetent allò que no es veu i que, malgrat això, ens donen consciència de les nostres possibilitats i de les dels infants i ens fan avançar en el propi coneixement i en el de l'entorn. La vida quotidiana, doncs, es constitueix en marc i objecte de l'aprenentatge.

Hem pogut veure la importància que té per a l'educació visual i plàstica el fet de mirar, observar, contemplar. Oferim, doncs, als infants un

marc digne de ser contemplat perquè actui d'estímul visual.

Cal que convertim tots els espais escolars en autèntics espais motivadors i suggeridors i els omplim d'objectes pensats perquè creïn i transmetin un clima ric en imatges de contingut estètic.

Cal que aprofitem les parets de l'escola organitzant les cartelleres i els plafons i les deixem parlar per elles mateixes. Si estan ben planificades, no sols serviran d'informació i documentació a grans i petits, sinó també de gaudi visual per a tots.

Fites i objectius de l'activitat plàstica

Es fa difícil de separar per categories quins serien a grans trets els objectius per treballar en l'educació infantil. Això no obstant, per poder planificar i organitzar les diferents activitats, els podríem formular en quatre grans apartats:

- L'educació del gest.
- L'educació de la mirada.
- El desenvolupament de la imaginació.
- L'educació per a l'aprehensió de criteris estètics.

Dins l'educació del gest, hi entraria d'una

banda la descoberta del plaer de deixar traços, empremtes i d'exterioritzar a partir del propi to muscular diferents emocions. D'altra banda, el control voluntari del gest, fins a fer-ne un mitjà d'expressió conscient.

Amb l'educació de la mirada es pretén que els infants siguin capaços de veure les qualitats sensorials dels objectes i no solament el seu valor d'ús i trobin en aquesta contemplació de l'entorn plaer i emoció.

Desenvolupant la imaginació dels infants es pretén que siguin capaços de crear i recrear noves situacions sorgides de les ja existents sense limitar-los ni en formes, ni en colors, ni en textures.

Finalment, es tracta de formar els infants en una educació estètica i fer-los adonar que els criteris estètics han d'anar acompanyats no sols de preferències individuals, sinó també de referents artístics del moment històric, la cultura i l'art en el qual viuen. Això els ajudarà a sentir-se més integrats en la seva pròpia cultura.

En aquest últim punt, tant l'escola com la família hauran de procurar que els infants tinguin també accés als llibres d'art amb la mateixa facilitat que en tenen als contes, o als llibres que els expliquen coses sobre la vida de plantes i animals.

Una altra funció que han de compartir família i escola és el fet d'apropar els infants al món de l'art i possibilitar-los les visites a museus i exposicions, on podran gaudir amb els adults de diferents obres d'art.

Quina metodologia?

Les activitats plàstiques a l'escola han de poder comptar amb diversitat de materials i oferir als

infants el coneixement de diferents tècniques, no com un fi en elles mateixes, sinó per afavorir que tinguin més recursos a l'hora d'expressar-se plàsticament.

Tot aquest coneixement d'estrís i materials ha d'anar acompanyat d'un treball paral·lel de domini de les activitats motrius per facilitar una seguretat de traç i de gest en l'expressió plàstica.

En aquesta etapa els treballs es faran majoritàriament de manera individual, ja que la plàstica és en primer lloc un procés en què cada infant s'expressa i es comunica. Això no exclou que cap al final de l'etapa d'educació infantil no es pugui arribar a fer projectes en petit grup o fins i tot algun treball col·lectiu com a resultat de diversos treballs individuals.

Tot el treball d'observació prèvia que requereixen moltes de les activitats plàstiques, el podem canalitzar cap a l'observació del natural i de l'entorn més proper. Es tracta de fer adonar els infants dels canvis de color, de llum i de les variacions que aquests provoquen en els paisatges en el transcurs de l'any. Sovint, aquesta observació del natural requerirà fer petites sortides que ens oferiran noves imatges i noves sensacions.

Posaré un exemple lligat amb tot el que he anat dient al llarg de l'article i sobretot del món dels sentits. Recordo una sortida amb els nens i nenes de cinc anys per anar a fer una observació/experimentació a la serra de Collserola.

L'activitat va girar al voltant d'una passejada pel bosc, mirant, veient i observant els petits detalls, però sobretot amb l'ajuda de tots els altres sentits. Era un dia gris i humit i l'olfacte ens va fer descobrir l'olor del bosc i de la terra molla.

Les nostres mans es van deturar a tocar soques, arrels, arbustos, fulles, pedres, la terra, i ens en van descobrir les peculiaritats. L'oïda ens va ajudar a copsar els petits sorolls del bosc, tant els més propers, que ens indicaven la vida quotidiana dels seus habitants, com els més llunyans, que ens tornaven a la realitat en fer-nos saber que més enllà hi havia una carretera, el soroll d'un motor, unes cases...

En algun moment del recorregut vam poder tastar un pinyó o una cirereta d'arboç, petita mostra dels fruits del bosc. Ens en vàrem anar a casa plens de percepcions i sensacions que ens va fer viure i captar el bosc en totes les seves dimensions.

L'endemà a l'escola, a l'hora de pintar aquest bosc, tothom va extreure del seu interior el millor record d'aquestes percepcions per posar damunt dels papers olors, textures, colors, gustos i sons.

La descoberta del color no ha d'anar lligada sols a l'observació de l'entorn, sinó que també ha de ser fruit d'una experimentació i manipulació de diferents colors per trobar-ne d'altres.

Conclusió

En definitiva, el que volem aconseguir amb l'educació visual i plàstica és que els infants esdevinguin actius receptors i degustadors de productes artístics i, motivats per aquesta visió, siguin uns bons productors de les seves realitzacions artístiques. També que els infants gaudeixin fent plàstica, quan l'usen per comunicar-se i representar la realitat, el món imaginari, expressar la bellesa. ■

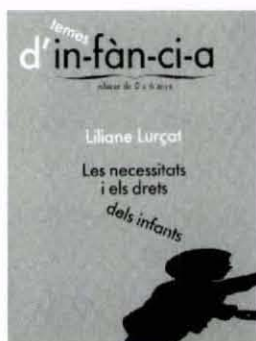
temes d'in-fàn-ci-a

educar de 0 a 6 anys

Més de trenta mirades al món de l'educació infantil.

Oferta especial

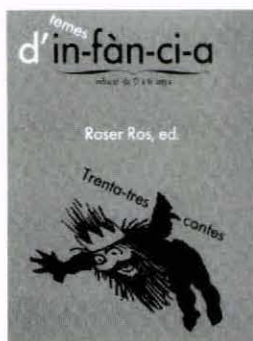

1. Les necessitats i els drets dels infants.

Liliane Lurçat
47 pàg. PVP: 600 PTA.

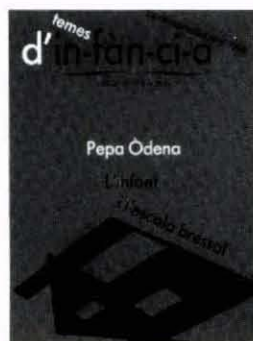
Cinc textos sobre qüestions fonamentals per a la pràctica educativa: l'autonomia, la violència a parvulari, etc. Els drets i les necessitats dels infants centren les reflexions.

2/3. Trenta-tres contes.

Roser Ros (ed.)
110 pàg. PVP: 1.075 PTA.

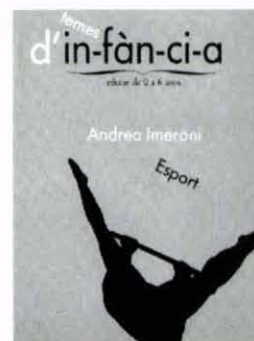
Una doble finalitat: recollir contes per explicar als infants a casa i a l'escola, i aportar noves maneres de fer-ho.

4. L'infant i l'escola bressol.

Pepa Ódena
39 pàg. PVP: 625 PTA.

Un infant competent i protagonista en un marc educatiu; una escola oberta, receptiva, dinàmica i dialogant.

5. Esport.

Andrea Imeroni
55 pàg. PVP: 825 PTA.

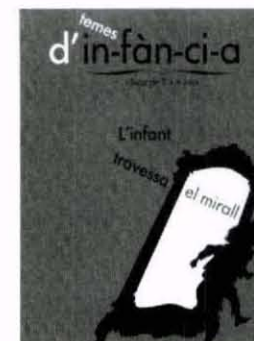
Un acurat estudi dels aspectes que justifiquen l'activitat lúdico-motora en els nens petits, a casa i a l'escola, per revalorar la dimensió corporal, l'educació del moviment i el joc.

6. Jocs dansats. (Libre i casset)

Mercè Vilar
63 pàg. PVP: 1.500 PTA.

Recull una àmplia proposta de danses per a infants de les primeres edats, alhora que documenta la manera tradicional de ballar-les i en facilita la música.

7. L'infant travessa el mirall.

Equips d'Escola Bressol i Parvulari de Reggio Emilia
56 pàg. PVP: 725 ptes.

La teoria i la pràctica es combinen per apropar-nos a aquest objecte màgic: el mirall. Des del mirall tabú al mirall d'efectes alliberadors amb la curiositat que suscita entre els infants.

8/9. De nadó a company.

J. Jubert, M. Domingo, M. A. Domènech
104 pàg. PVP: 1.325 PTA.

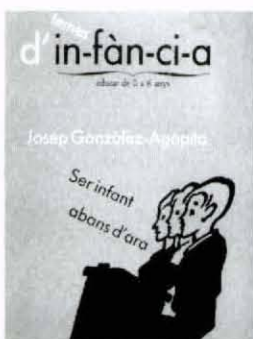
El complex procés de socialització dels infants en els primers anys de vida. Estudi dividit en dues parts: recopilació històrica i conceptual, i treball de recerca experimental.

10. Quan dues intel·ligències es troben. Infants i ordinadors.

G. Immovilli, M. Castagnetti, E. Giacopini, P. Cagliari
47 pàg. PVP: 735 PTA.

Les noves tecnologies en el marc de l'educació infantil a partir de les experimentacions desenvolupades en escoles bressol i parvularis del nord d'Itàlia, amb la reflexió pedagògica que en comporta la incorporació.

11/12. Ser infant abans d'ara.

José González-Agápito
151 pàg. PVP: 1.350 PTA.

Un ampli ventall de textos i autors que ens ofereixen les diferents concepcions d'infant i la seva educació al llarg de la història. Un panorama imprescindible per comprendre la nostra realitat, i reflexionar-hi.

13. El context socio-familiar en l'educació de l'infant.

H. R. Schaffer
37 pàg. PVP: 675 PTA.

Recerques i reflexions sobre qüestions fonamentals per a l'educació de l'infant en el context familiar, alhora que planteja els grans reptes d'aquesta realitat en procés de canvi.

14. Maneres d'acollir els infants.

Revista *Enfance*
87 pàg. PVP: 990 PTA.

La manera d'organitzar l'atenció als infants està lligada als valors i les creences de cada societat, de cada país. La informació de com ho tracten països tan diferents com la Xina, Hongria, el Japó, Rússia o els EUA, també ajuda a reflexionar sobre la nostra realitat.

15. Ser infant a Europa, avui.

Peter Moss, Angela Phillips
103 pàg. PVP: 1.190 PTA.

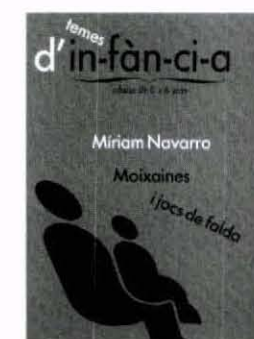
Concepcions educatives i institucionals dels diferents països de la Comunitat Europea. Unes primeres dades comunes sobre el suport dels governs per fer compatibles les responsabilitats laborals i familiars, i les tendències en l'atenció als infants de 0 a 6 anys als anys vuitanta.

16. Barrila de titella.

Roser Ros
61 pàg. PVP: 890 PTA.

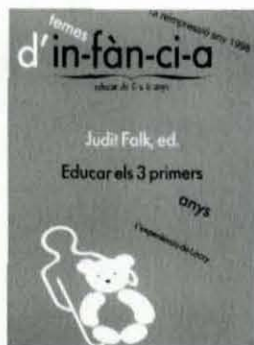
Recull de contes adaptats per ser representats amb titelles. Un material útil i de qualitat per a la pràctica educativa.

17. Moixaines i jocs de falda.

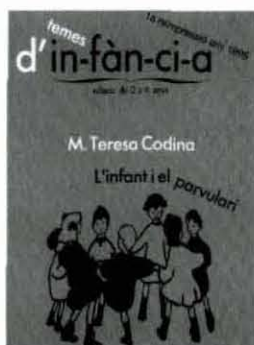
Miriam Navarro
79 pàg. PVP: 965 PTA.

La tradició està plena de petits jocs, que ofereixen una àmplia manera de relacionar-se infants i adults.

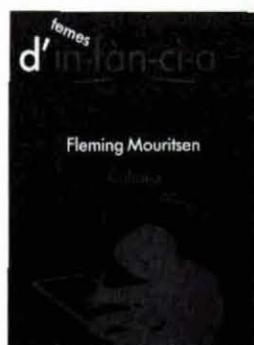
18. Educar els 3 primers anys. L'experiència de Lóczy.
Judit Falk
57 pàg. PVP: 875 PTA.

Fonamentació teòrica de Lóczy, institució hongaresa que ha aprofundit en el coneixement i l'atenció educativa dels infants de 0 a 3 anys, fins a esdevenir un referent clar per als professionals d'escola bressol.

19. L'infant i el parvulari.
M. Teresa Codina
74 pàg. PVP: 990 PTA.

Recopilació sistemàtica dels elements que configuren un plantejament de parvulari, que es fonamenta en un coneixement de les característiques i necessitats dels infants d'aquestes edats.

20. Cultura d'infant.
Fleming Mouritsen
45 pàg. PVP: 940 PTA.

Reflexió sobre una nova manera de conceptualitzar la infància d'acord amb els paràmetres d'una perspectiva psicopedagògica, que es fonamenta en l'observació de la realitat i les relacions entre els infants com una forma generadora de cultura.

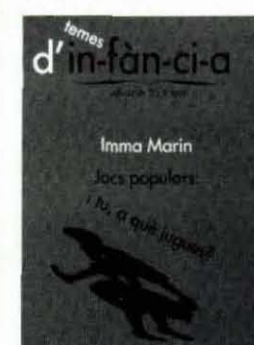
21. La salut a la infància. Parlem-ne!
Joan Ripoll
93 pàg. PVP: 1.075 PTA.

Apropament a temes de salut que avui generen preocupació entre les famílies i els professionals d'infants de 0 a 6 anys, i també a temes en què la tradició dificulta l'ambient saludable per al desenvolupament dels infants.

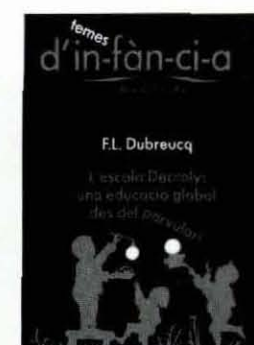
22. El joc de la descoberta.
Tere Majem, Pepa Odena
65 pàg. PVP: 1.390 PTA.

Proposta d'organització de dues activitats: la panera dels tresors per a infants de 6 a 12 mesos i el joc heurístic per a infants de 12 a 20 mesos. Materials, estructura, actitud del mestre, i una manera d'entendre l'infant i la seva educació.

23. Jocs populars: i tu, a què jugues?
Imma Marin
88 pàg. PVP: 1.175 PTA.

Una àmplia gamma de jocs tradicionals del nostre país, perquè els infants de 0 a 6 anys coneguin el nostre patrimoni.

24. L'escola Decroly: una educació global des del parvulari.
F. L. Dubreucq
40 pàg. PVP: 650 PTA.

Reflexions de l'actual escola de L'Hermitage de Brussel·les sobre una de les qüestions que defineixen millor la pedagogia de Decroly: l'educació global al parvulari.

25. Malaguzzi i l'educació infantil a Reggio Emilia.
Loris Malaguzzi
90 pàg. PVP: 1.390 PTA.

Malaguzzi, en una llarga conversa, ens apropa la història i fonamentació del pensament actual, realitat, reflexió pedagògica i teoria de les escoles de Reggio Emilia.

26. La lògica matemàtica a l'escola bressol.
Equip de l'Escola Bressol Nenes i Nens
54 pàg. PVP: 850 PTA.

L'observació sistemàtica, la reflexió, la construcció del coneixement, entre d'altres, es troben en aquest treball per tractar la lògica matemàtica a l'escola bressol.

27. Pare, qui t'ensenyava a ocupar-te de mi?
Patrizia Orsola Ghedini
54 pàg. PVP: 825 PTA.

El paper dels homes com a pares en una societat en què està en clara transformació el repartiment de responsabilitats familiars. Com tots els treballs de la Xarxa d'Atenció a la Infància apropa la realitat de diferents països i esbossa un futur comú.

28/29. Què passa a les escoles bressol? Comparació d'escoles bressol a Espanya, Itàlia i el Regne Unit.
Helen Penn
98 pàg. PVP: 1.250 PTA.

Les diferents maneres d'organitzar els serveis i atendre els infants en tres realitats europees. En la recerca es poden constatar les qüestions de fons d'un servei de qualitat.

30. Tocar totes les teclès. Recull d'audicions al parvulari.
L. Barberà, M. Busqué, M. Castellvi, A. de la Cruz, C. Llangueras, T. Soler, C. Vidal.
120 pàg. PVP: 1.250 PTA.

Un treball sistemàtic des de l'escola sobre les audicions musicals al parvulari, realitzat per mestres de diferents indrets del país.

Congrés d'Infància (números extraordinaris)
Vol. I: Educar de 0 a 6.
340 pàg. PVP: 3.500 PTA.
Vol. II: Accions i polítiques educatives.
172 pàg. PVP: 2.000 PTA.

Aquests dos volums recullen els treballs del Congrés d'Infància, que es va celebrar a Barcelona el 1994. El primer volum aplega reflexions teòriques i pràctiques entorn de cinc apartats: tipus de serveis, vida quotidiana, relació amb

les famílies, diversitat i ecologia. L'altre recull un ampli ventall de polítiques educatives de qualitat en els àmbits local, autonòmic, estatal i internacional, i també parlaments, conferències i el Manifest del Congrés.

Oferta especial fins al 31 d'abril

Amb l'aparició del núm. 30 de la col·lecció Temes d'Infància, finalitza un període i se n'inicia un de nou.

Fins a 10 exemplars	30 % de descompte
Entre 11 i 20 exemplars	40 % de descompte
Més de 20 exemplars	50 % de descompte

Pagament: Per xec nominatiu adjunt, a favor de l'A. M. Rosa Sensat.
 Per domiciliació bancària.

Butlleta de domiciliació bancària

Nom i cognoms

Nom i cognoms del titular (en cas que sigui un altre)

Banc/caixa

Oficina

DC

Adreça de l'agència

Compte/llibreta

CP

Població

Província

Senyors: us agrairé que, amb càrrec al meu compte/llibreta, atengueu el rebut que us presentarà l'Associació de Mestres Rosa Sensat.

Firma del titular

Titols	Preu (PTA)	Núm. exemplars	Total
1. Les necessitats i els drets dels infants Liliane Lurçat	600	x	=
2/3. Trenta-tres contes Roser Ros (ed.)	1.075	x	=
4. L'infant i l'escola bressol Pepa Ódena	625	x	=
5. Esport Andrea Imeroni	825	x	=
6. Jocs dansats (Llibre i casset) Mercè Vilar	1.500	x	=
7. L'infant travessa el mirall Equips d'Escola Bressol i Parvulari de Reggio Emilia	725	x	=
8/9. De nadó a company J. Jubert, M. Domingo, M. A. Domènech	1.325	x	=
10. Quan dues intel·ligències es troben. Infants i ordinadors G. Immovilli, M. Castagnetti, E. Giacomini, P. Cagliari	735	x	=
11/12. Ser infant abans d'ara Josep González-Agàpito	1.350	x	=
13. El context socio-familiar en l'educació de l'infant H. R. Schaffer	675	x	=
14. Maneres d'acollir els infants Revista <i>Enfance</i>	990	x	=
15. Ser infant a Europa, avui Peter Moss, Angela Phillips	1.190	x	=
16. Barrila de titella Roser Ros	890	x	=
17. Moixaines i jocs de falda Miriám Navarro	965	x	=
18. Educar els 3 primers anys. L'experiència de Lóczy Judith Falk	875	x	=
19. L'infant i el parvulari M. Teresa Codina	990	x	=
20. Cultura d'infant Fleming Mouritsen	940	x	=
21. La salut a la infància. Parlem-ne! Joan Ripoll	1.075	x	=
22. El joc de la descoberta , Tere Majem Pepa Ódena	1.390	x	=
23. Jocs populars: i tu, a què jugues? Imma Marín	1.175	x	=
24. L'escola Decroly: una educació global des del parvulari F. L. Dubreucq	650	x	=
25. Malaguzzi i l'educació infantil a Reggio Emilia Loris Malaguzzi	1.390	x	=
26. La lògica matemàtica a l'escola bressol Equip de l'Escola Bressol Nenes i Nens	850	x	=
27. Pare, qui t'ensenya a ocupar-te de mi? Patrizia Orsola Ghedini	825	x	=
28/29. Què passa a les escoles bressol? Comparació d'escoles bressol a Espanya, Itàlia i el Regne Unit Helen Penn	1.250	x	=
30. Tocar totes les tecles. Recull d'audicions al parvulari L. Barberà, M. Busqué, M. Castellí, A. de la Cruz, C. Llongueras, T. Soler, C. Vidal	1.250	x	=
Números extraordinaris:			
Congrés d'Infància. Educar de 0 a 6 anys (vol. I)	3.500	x	=
Congrés d'Infància. Accions i polítiques educatives (vol. II)	2.000	x	=
		TOTAL	=
		% descompte	=
		TOTAL	=

Diputació
de Barcelona

Àrea d'Educació

Oferta de seminaris per al mesos de març-maig de 1999

Matrícula oberta

Escola Professional de la Dona

Plaça de Pere Coromines, s/n
(Drassanes/Nou de la Rambla)
08001 Barcelona
Tel. 93 443 15 13
Tel. 93 443 15 05
Fax 93 443 13 12

Seminaris

Accessoris d'estiu (30 h)
Iconografia cristiana (30 h)
La virtualització de l'art (30 h)
Les arts plàstiques i la música (23 h)
Maneres d'acabar els treballs de fusta (30 h)
Patronatge infantil (30 h)
Tècnica de la porcellana freda (40 h)
Teixits de fantasia i creació d'un model (60 h)
Tècniques de llenceria a màquina (28 h)

Resum

Fomenta la creativitat mitjançant la confecció i l'estampació de complements: bosses de platja, necessers, *pareos* i bijuteria.
Fa conèixer claus importants de l'art occidental: Antic i Nou Testament.
Per contextualitzar la nova situació artística i obrir nous paràmetres de percepció de l'art.
Contemplació i comentari d'obres plàstiques i audició musical.
Per aprendre a tenyir fustes i aplicar pa d'or.
Aprendre a fer patrons infantils i transformar-los en models.
Aprentatge de la tècnica, coneixements de materials i estris i preparació de motlles.
Mostra el procés creador d'un model fet amb teixits de fantasia.
Introducció a l'overloc i manipulació del setí.

Centre de Formació d'Adults Can Batlló

Comte d'Urgell, 187
08036 Barcelona
Tel. 93 402 27 15
Fax 93 402 27 33

Seminaris

Creativitat en textos (48 h)
L'alimentació com a font de salut (20 h)
Eines i recursos per a la protecció de l'entorn (20 h)

Resum

Per adquirir tècniques i millorar la capacitat de comunicació.
Per conèixer les dietes més saludables, font de salut i millora de la qualitat de vida.
Els recursos ambientals. Informació de publicacions, visites, jocs, exposicions i webs.

Escola d'Arts i Oficis

Comte d'Urgell, 187
08036 Barcelona
Tel. 93 321 90 66
Fax 93 419 00 63

Seminaris

Preparació i estudi de mostres d'interès arqueològic per làmina prima (20 h)
Llibres animats (16 h)
Teixit i tapís, nivell II (48 h)
Disseny i artesania en l'estampació tèxtil (44 h)
El retrat (51 h)

Resum

Observació i interpretació de mostres d'interès arqueològic.
Fer conèixer els llibres animats i els seus moviments.
Aprofundir el llenguatge tèxtil: textures, muntatge del teler, projecte i realització.
Mostrar la teoria i la pràctica del disseny d'estampació.
Per millorar la tècnica del retrat a partir del natural i de la fotografia.

Autoretrat

Soledat Sans i David Altimir

Una de les representacions més difícils a les quals podem sotmetre'ns és la representació d'un mateix. I esdevé difícil perquè és en l'autorepresentació on som més exigents i crítics. Quins són els elements que voldríem destacar de la nostra imatge? Què en coneixem, de nosaltres, i com ho representem en un dibuix?

No som mai iguals. Som diferents si ens canvia el context (la llum, l'espai, els colors), o el nostre estat d'ànim (podem veure'ns contents, enfadats, riallers). I sobretot serem diferents segons els ulls amb què ens mirem.

Tota aquesta recerca ens apassiona i la proposem als infants del Carrau Blau. Ho fem mentre estudiem el pintor Pierre Bonard: qui és, on ha nascut, què ha pintat. En descobrim la imatge, com amb les

petites ulleres sobre el nas ens mira atent. I expliquem què vol dir mirar amb atenció. Veiem també els autoretrats que ha pintat al contrallum, davant de la finestra, i observem com la seva cara és tota plena de colors foscos i vius.

Finalment definim la proposta del treball:

—Podem fer-ho avui. Tenim una finestra i ja hem après què vol dir mirar amb atenció. Col·locarem la llum que hi vagi bé, i heu de pintar la vostra cara.

Nens i nenes es miren al mirall. Tots s'hi volen assemblar i el dibuix estereotipat ja no existeix. Observen i enriqueixen els conceptes que fins ara tenien sobre la forma d'un nas, un llavi o l'encadenat de les dents d'una rialla. I espontàniament ho tradueixen en formes.

Però ha passat alguna cosa. Són

tantes les ganes de mirar, de veure's, que fins i tot han oblidat Bonnard, potser per sempre. Tenen coses més importants en què pensar. Ni contrallums ni colors foscos. Són ells davant del mirall i representar-se és tot un repte. Ho fan com poden i surt sincer. I fins i tot la posada en escena és important i engrescadora.

Primer preparen lentament un esbós. Després, com a tècnica, apliquen pintura plàstica i carbonet sobre fusta.

L'autoretrat, doncs, esdevé una excusa que converteix el carbonet i la pintura plàstica en l'instrument que ens ajudarà a convidar els infants a construir-se la pròpia imatge damunt la fusta, i amb les traces d'ombra i de color aniran donant forma al dibuix i al seu propi coneixement. ■

Per una educació transformadora

Conversa amb Vicki Sherpa

INFÀNCIA: *Què és el que pretén o intenta fer una mestra catalana al Nepal?*

VICKI SHERPA: El nostre treball al Nepal és, per sobre de tot, el desenvolupament d'un projecte educatiu. És a través de l'educació que es pot transformar el medi. Si es comença a treballar per la part econòmica i social, intentant resoldre problemes puntuals, i no es té en compte la tasca educativa, els resultats, a llarg termini, són molt diferents. En aquest sentit vam crear la *Delaky Primari School*, per tal d'intentar oferir un tipus d'escola capaç de transformar el propi medi.

I.: *I quines són les característiques d'aquest medi?*

V. S.: L'escola, al Nepal, no dona a l'individu llibertat per pensar. Tot està

Enmig d'una societat dominada per l'immobilisme, la pobresa i la injustícia social, que s'eternitza sota el sistema de castes, Vicki Subirana, o Vicki Sherpa, cognom del seu marit, aposta, i fort, per la força transformadora de l'educació. Des de la *Delaky Primari School*, on estudien actualment més de 150 nens procedents dels barris marginals de Katmandú, i on es formen també pares, mares i els mestres, s'intenta desenvolupar un model educatiu que faci possible, no només el progrés econòmic, sinó també el progrés social. L'ajut de mestres voluntaris catalans, que han participat en plans de formació al Nepal, i l'apadrinament, també des d'aquí, d'infants i famílies nepaleses són un petit i important suport a aquest projecte.

Puri Biniés

absolutament dictat segons la tradició del sistema de castes i de la cultura anterior. D'aquí que s'eternitzi la injustícia social, que s'atempti, cada dia, contra els drets més personals de l'individu. És una societat, una escola, monopolitzada per pràctiques ancestrals. Encara que utilitzin ordinadors, hi manca una evolució important del pensament.

I.: *Des de la vostra escola podeu oferir una alternativa a tot això?*

V. S.: L'objectiu del tipus d'ensenyament que intentem oferir és aconseguir que els infants i adults siguin capaços de mirar, de manera crítica, el seu entorn. I això ho fem donant, com a alternativa al pensament dictat i imposat, un pensament creatiu i analític que els permeti incidir en la seva cultura de la manera que ells mateixos vulguin. I tot això s'ha de començar a treballar des de petits. És evident que per fer aquest tipus d'escola necessitem mestres preparats. Els mestres al Nepal no tenen cap tipus de formació pedagògica. Moltes escoles privades s'obren com a negoci, amb un control mínim de qualitat per part del govern. A més a més, els infants de les castes més baixes no tenen accés a l'educació. Els mestres pertanyen a les castes altes i gairebé no tenen contacte físic amb els alumnes. El càstig físic està a l'ordre del dia. No hi ha coeducació. Les nenes són les més perjudicades d'aquest sistema escolar; creixen amb un gran complex d'inferioritat, no gosen ni mirar-te als ulls. L'escola nepalesa atempta constantment contra el dret d'expressió dels infants.

I.: Parla'ns del model d'escola que oferiu vosaltres com a alternativa a aquest altre tan tradicional.

V. S.: A la nostra escola comencem per formar pedagògicament els mestres. Se'ls ensenya a trobar alternatives al càstig físic i a veure en l'infant una personeta que no ha d'estar tota l'estona escoltant i quiet, a valorar i tenir en compte les diferents habilitats de cada infant, a motivar els nens amb un tracte més personal, amb uns continguts atractius i propers. Es tracta de fer-los descobrir la possibilitat de formar infants crítics, participatius i actius. Per a aquesta tasca formativa, hem comptat amb la col·laboració de mestres catalans que han vingut aquí a treballar com a voluntaris. La nostra escola està oberta a totes les ètnies i castes i, quant al contingut, estem elaborant llibres de text en què s'explica la història, la cultura, del propi país (als altres centres els llibres de text només reflecteixen continguts de les cultures forànies)

I.: Oferir unes pautes educatives tan en contradicció amb l'entorn que envolta els vostres alumnes, no és font de problemes?

V. S.: Certament, i és llavors que els pares ens vénen a veure i nosaltres aprofitem per intervenir i fer reflexionar els pares. En les classes que fem

als adults per aprendre a llegir i escriure aprofitem per parlar de qüestions relacionades amb la vida familiar, les dones no tenen cap dret, ni tan sols hereten. D'altra banda, molts dels nostres infants estan incidint en la dinàmica familiar introduint canvis molt importants com, per exemple, establir llocs diferents per defecar, dormir, menjar, etc. Alguns pares que ens miraven amb recel, ara ens recolzen per haver viscut fets concrets que els han fet veure que la raó pot estar també en altres llocs. Recordo el cas d'un pare que va demanar un préstec de 1.000 rúpies i el prestamista al paper va apuntar 10.000, amb números i amb lletres. La filla d'aquest home, que venia a l'escola, i no precisament amb l'entusiasme del pare, el va avisar de l'error ja que havia après a llegir i escriure. El pare ens ho va venir a explicar emocionat i molt agraït. Les famílies veuen que abans havien d'enviar els fills a treballar com a burros i ara, amb el nostre ajut, han pogut prosperar.

I.: Quins són els propers projectes que teniu previst tirar endavant al Nepal?

V. S.: Tenim, ara mateix, dos projectes importants. Un, l'escola Catalunya, que s'està construint amb la col·laboració i el treball d'Arquitectes sense Fronteres. L'altre, una escola de formació de mestres que durà el nom de M. Antònia Canals, en reconeixement a aquesta matemàtica catalana que exerceix a la Universitat de Girona. Aquest últim projecte es fa mitjançant

un acord entre la Facultat de Ciències de l'Educació de Vic i la Universitat de Tribuvhan del Nepal. També estem en converses amb la Generalitat de Catalunya per tal d'organitzar estades puntuals de mestres catalans per fer-hi cursos, estades que els comptarien com a crèdits. Aquest és un projecte fonamental perquè, sense formar adequadament el professorat d'aquí no podem obrir més escoles per als infants, atès que la formació dels mestres és un element fonamental per poder desenvolupar el tipus d'educació que volem.

I.: *I quins són els elements fonamentals en la formació dels mestres?*

V. S.: Jo crec que durant la seva formació, un mestre hauria de passar el mateix nombre d'hores amb els infants a classe que a l'Escola de Magisteri. És molt important veure l'aplicació dels aprenentatges teòrics a la pràctica.

A l'escola Montessori, on vaig tenir la sort de treballar, em vaig adonar que el contingut del que aprenem no es troba únicament als llibres de text. També és molt important que hi hagi una connexió entre la realitat social i els centres d'ensenyament per poder anar endavant.

I.: *Per on passa el desenvolupament dels països del tercer món?*

V. S.: Com a mestra trobo fonamental, en aquest sentit, que les escoles ofereixin una formació als individus que els permeti avançar cap a aquell model de societat que vulguin escollir. No es poden arreglar les coses des d'un pensament imposat per Occident. Les solucions han de venir d'ells mateixos.

I.: *Com entén Vicki Sherpa el terme solidaritat?*

V. S.: L'entenc ben lluny de l'almoina puntual que l'únic que aconseguix és perpetuar la dependència de l'altre. La solidaritat és l'ajut que permet a una persona amb problemes poder tirar endavant per si mateixa, sense haver de dependre dels altres. Les imatges de pobresa a la televisió, la gent a les ciutats demanant a les cantonades o al metro, ens provoquen a vegades sentiments de culpabilitat, com si tinguéssim l'obligació de donar... I nosaltres no tenim res a fer mentre els governs no deixin de gastar en armament. Els governs poden acabar amb les bosses de pobresa. Aquí sí que tenim una feina important de conscienciació de cara a aconseguir que canviïn les actuacions dels governs. Respecte al treball que nosaltres desenvolupem al Nepal, que atén unes 600 persones en l'aspecte educatiu i també en ajuts econòmics per a projectes laborals, hi ha moltes famílies catalanes que hi col·laboren mitjançant l'apadrinament econòmic d'infants o famílies nepaleses. No deixa de ser un petit pedaç, però aquestes 600 persones podran tenir alguna possibilitat, aconseguiran sortir, per elles mateixes, de la misèria. ■

Amics de Vicki Sherpa
Via Laïetana, 54, 1r 08003 Barcelona
Tel: 93 268 22 22. Fax: 93 310 04 83
amicsvsh@filnet.es

El taló d'Aquil·les

El taló d'Aquil·les, la seva condició humana i mortal, serveix a l'autor per invitar-nos a reflexionar sobre el valor de la vida, les ganes de viure, la saviesa, la felicitat, en contrast amb valors imperants avui que propugnen la precocitat, l'avantatge, l'èxit rendible acadèmicament i socialment.

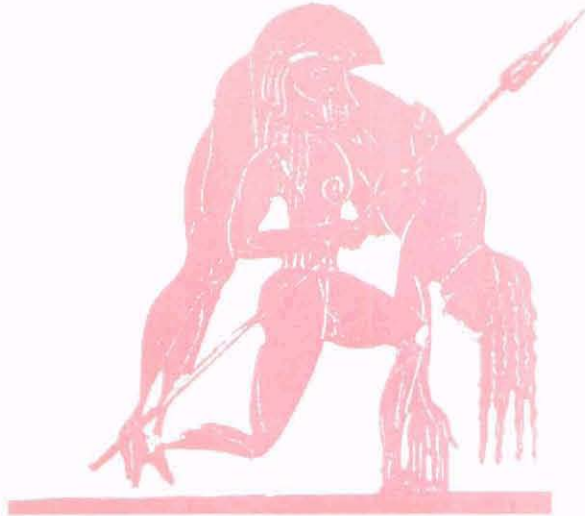
Juan Mata

Sabem que Aquil·les, el colèric heroi de la *Iliada*, era fill de Peleu, rei de Ftia, i de la deessa Tetis, filla del déu Oceà. Gran part de les desventures d'Aquil·les provenen d'aquest llinatge híbrid, d'ascendència mortal i divina alhora. Quan Aquil·les apareix als llibres ja és un jove que ha experimentat el dolor ocasionat per una mare que no es resigna a la humanitat del seu fill i que tracta amb tots els mitjans d'esborrar-ne qualsevol vestigi peridor procedent de la naturalesa terrenal de Peleu. Conta la llegenda que Aquil·les va ser submergit per la seva mare en les aigües de la llacuna Estígia, que tenia la propietat de fer tornar invulnerables els qui s'hi submergien, i que només el taló, per on Tetis el subjectava, va quedar fora de l'aigua i, per tant, indefens, i causa última de la seva mort. La vida i el destí d'Aquil·les van quedar fixats des del

Hera, esposa del déu, l'havia refusat. Havia estat estimada també per Poseidó, el déu del mar, però un oracle havia vaticinat que el fill d'ambdós seria més poderós que el seu pare i els déus van decidir conjurar l'amenaça casant-la amb un mortal. Festejada pels déus i condemnada injustament a un casament impropri de la seva condició, Tetis persegueix equiparar Aquil·les amb Zeus, el déu més poderós, en desacord amb el fet que el seu fill sigui simplement el més gran dels homes. No s'accontenta amb una existència heroica per a ell, sinó que aspira a dotar-lo d'immortalitat. No vol ser sols mare d'un home, fins i tot d'un gran home, sinó que lluita per elevar-lo a l'Olimp.

moment en què Tetis es va entestar a alliberar-lo de les servituds humanes. Tetis havia estat pretesa per Zeus, però per respecte a

El drama d'Aquil·les prové del fet d'unir una condició mortal i una altra de divina, de saber-se humà, però sentir-se temptat alhora pels beneficis de la immortalitat. La influència de Peleu no és menys poderosa que l'ambició de Tetis. Llegim a la *Iliada* que, quan l'exèrcit grec surt cap a Troia, Aquil·les, invitat per Nèstor, Ulisses i Pàtrocle, accepta formar part de l'expedició i és Tetis la que, insegura de la immortalitat del seu fill, intenta persuadir-lo perquè no hi acudeixi. Idea ardits per impedir la seva partença, però res no pot impedir que es compleixi el seu destí. Per a la mare, per a la deessa Tetis, la vida no té valor si no és per sempre, no accepta que el seu fill hagi de morir per realitzar-se plenament com a heroi i, per això, intenta d'impedir el que és inevitable. Peleu, en canvi, sap que el prestigi del seu fill està unit a la guerra i no s'oposa a la seva partença. Per a un mortal no hi ha vida veritable si no hi ha consciència de la mort, és la seguretat de la mort allò que li

Aquil·les porta Pàtrocle mort.

atorga valor, és la incertesa allò que dóna sentit al desig de viure. A Aquil·les se li planteja llavors un dilema crucial: si va a Troia, la seva fama serà immensa, però la seva vida breu; si es queda, viurà molts anys, però sense glòria. A desgrat de la resistència de Tetis, Aquil·les decideix unir-se a l'exèrcit grec i sobre el camp de batalla demostra la seva ardidesa i la seva habilitat amb les armes. Mor havent complert el seu destí.

La por d'allò que és fugaç

Quan els pares envien els seus fills a acadèmies o gimnasos o exigeixen una ràpida instrucció en matèries instrumentals projecten al seu damunt la mateixa angoixa que la mare d'Aquil·les: l'anhel d'eternitat. Volen que els seus fills atenyin

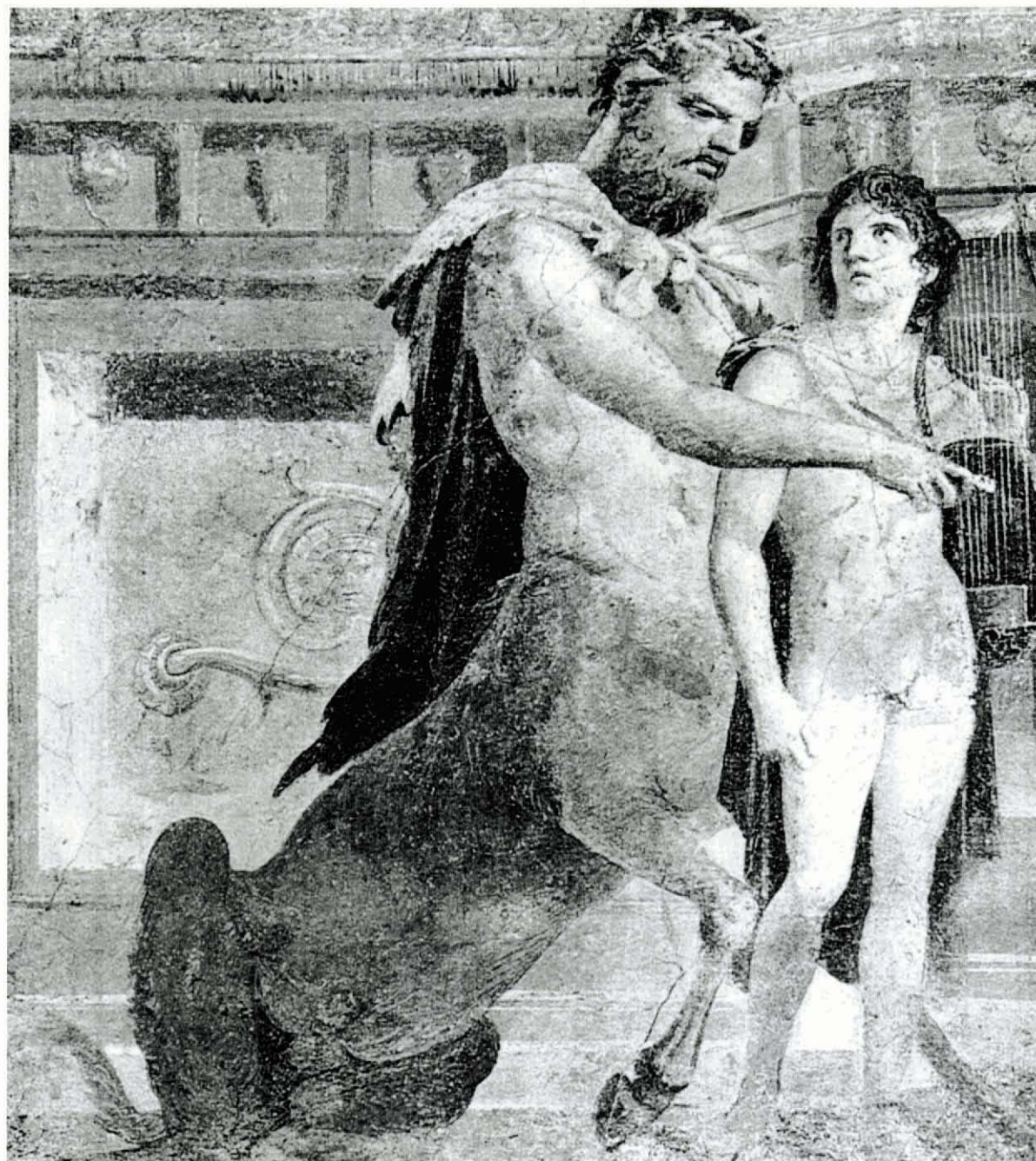
aviat el cim de l'Olimp, que siguin els més poderosos, els que mai no moren. Pensen que els coneixements adquirits des de joves els protegiran de la mort, és a dir, de la mediocritat o del fracàs, les manifestacions més amargues de l'ésser humà. S'esforcen per protegir-los dels embats de la vida amb l'armadura dels cursos, els assajos, els estudis, els entrenaments. El pas dels dies, el viuen com una derrota anunciada. No hi ha temps per perdre. Cal instruir-los perquè siguin déus. Desitgen que els seus fills aprenguin idiomes com més aviat millor perquè consideren que així superaran els seus competidors, els inciten a practicar ballet o els matriculen al Conservatori perquè d'aquesta manera seran més excel·lents que altres nens de la seva edat, els porten a piscines i als gimnasos amb l'esperança de veure'ls algun dia al podi d'uns Jocs Olímpics. Com en el cas de Tetis, insatisfeta de la part humana de la naturalesa d'Aquil·les, els progenitors es resisteixen a acceptar l'anonimat dels seus fills, un fracàs que expressa en realitat la por de la reproducció del propi fracàs. Tenen por que se'ls retregui no haver-los donat els mitjans necessaris per al triomf i intenten per això de posar-hi remei preservant-los del buit, dotant-los dels instruments que, al seu parer, els van faltar a ells per atènyer el cim de l'Olimp.

Per això molts pares veuen amb recel el temps d'oci, el temps lliure de tasques o obligacions, sense exigències de rendiment, orientat no al futur sinó al present: el temps, paradoxalment, més fèrtil, ja que és el que l'infant empra amb més autonomia per provar-se ell mateix, per explorar els mecanismes de la vida. Aquest temps sense horari ni mètode és el de la veritable experiència, on té lloc l'aprenentatge de veritat. És llavors quan es coneix allò que és essencial per viure, l'autèntic coneixement: el valor de l'amistat, el preu de la traïció, el risc de la mentida, la recompensa de la gosadia. És el temps de l'exploració de la vida, de la confrontació amb els altres, de la resolució dels conflictes. Res de tot això, res d'allò que és imprescindible per viure, no s'aprèn fent del present un mer tràmit per a l'esdevenidor. Resulta patètica l'obsessió dels pares per ocupar el temps dels fills quan estan fora de l'escola, convençuts que així sorgiran infants de més «qualitat». Sembla com si els fes por que els seus fills es dediquessin simplement a viure, a relacionar-se amb els altres, a conèixer el món que els envolta. Obcecats per la idea del mèrit, de l'eficiència, creuen que els jocs o la conversa són activitats improductives, hores robades a la instrucció, un obstacle que condicionarà el futur dels fills.

Quiró (Cheiron) és un centaure bo i pacífic. La seva saviesa i el coneixement profund d'arts diverses en fan el mestre més buscat. A la il·lustració, amb Aquil·les, a la Basilica d'Herculà, Nàpols, Museu Nacional.

Tenen una idea financera del saber: com més aviat s'aprenuin les coses que convé aprendre, més fàcilment arribarà l'èxit. D'aquí ve la lluita per l'avantatge, el valor atorgat a la precocitat, encara que ningú no pugui assegurar que siguin millors els infants més precoços, si entenem el que és millor no com el més excel·lent, sinó com el més just o més convenient per a una vida realment acceptable. L'avantatge no garanteix a ningú la felicitat o l'èxit, conceptes sovint identificats, i molt menys la saviesa.

Potser he dit una bajanada. No sé si la saviesa interessa encara ningú. De moment ha desaparegut del vocabulari pedagògic i, per descomptat, de la consciència de la majoria de ciutadans. La postergació social dels vells és un símptoma d'aquesta renúncia. L'èxit al qual s'aspira no està lligat al treball o al coneixement, no admet dilacions, no es basa en l'experiència, no suporta l'anonimat o la discreció, sinó que està unit a la celebritat, a la fotogènia més que a la intel·ligència, al diner més que al talent, al nom més que a la perseverança, a l'aparença més que a la identitat. Es persegueix abans que res el reconeixement del carrer, estar present en els platós de televisió, les passarel·les, les pàgines dels diaris, els clubs de tennis, els escenaris, les portades de les revistes, les festes benèfiques,

els actes socials: els vans escenaris de la mitologia contemporània. La modesta disciplina del treball resulta insuportable. No són pocs els pares que somien encimbellar els seus fills en aquest rutilant i pallús Olimp de la modernitat, els aparadors on puguin ser vistos i adquirir la fràgil condició de «famós». Hi ha res més grotesc que aquests concursos televisius en què els infants més petits fan d'*spicegirls* o *rociojurados* sota la mirada emocionada i orgullosa dels seus pares? Sembla com si les ocupacions que s'ideessin per als fills perseguissin no ser persones millors, sinó convertir-se en els millors del que sigui, en el més de qualsevol cosa, una ambició no molt diferent de la de la mare d'Aquil·les.

La consciència de la mortalitat

Menys conegut és el fet que Peleu, pare d'Aquil·les, va decidir confiar l'educació del seu fill al centaure Quiró, que el va educar per ser un bon mortal i no, en cap moment, per ser un déu. Es dona la circumstància que Quiró, el mestre, el tutor, el savi, va néixer immortal, però que, ferit accidentalment per una fletxa que Heracles havia xopat en el verí de la Hidra de Lerna i no podent ser guarit, cedeix la seva immortalitat a Prometeu. És a dir, l'educador és un ésser generós, capaç de renunciar, que coneix les limitacions de ser humà i inculca als seus alumnes aquesta consciència. A més d'ensinistrar-los en la caça i en la domadura de cavalls, aprenen medicina i a tocar la lira. Quiró els instrueix sobretot en el coneixement del passat, els ensenya a ser homes virtuoses i prudents, a saber resis-

tir les males passions. No els fa immunes al dolor, sinó que els ensenya a conviure-hi. Els qui encomanen els seus fills a Quiró ho fan confiant en la saviesa, sabent que el centaure els instruirà perquè sàpiguen enfrontar-se amb fortuna al món incert. A judici del mestre, la felicitat veritable, l'origen de l'alegria, neix precisament de la consciència de la mortalitat. La vida se celebra com una conquesta diària sobre la mort. No s'entesta solament a dotar els seus alumnes de coneixements pràctics, immediats, sinó que també s'ocupa d'infondre'ls criteris, valors cívics, regles de conducta. Intenta fer-los més savis, no pas més erudits. Els educa per encarar la vida amb intel·ligència i dolçor, i per això els deixa jugar, vagar pels camps, tocar la lira. Els desperta les ganes de viure.

El fantasma d'Aquil·les, pintat en una àmfora del s. VI aJC, evoca l'heroi desembarcant a Troia.

Sospito que l'educació ja no persegueix l'objectiu de fer més feliços els homes. Resulta rar, o sospitos, que algú parli encara d'aquestes coses. Sembla com si l'educació s'hagués reduït definitivament a un mer entrenament per a la batalla, un mitjà per poder competir amb més seguretat. Si alguns pares porten els seus fills al museu és perquè estan convençuts que l'experiència els farà saber més que altres nens, i si els regalen jocs didàctics no és per fer-los més sagaços, sinó més capaços, oblidant que algunes d'aquestes obligacions poden restar-los hores per aprendre a viure. En un passatge de l'*Odissea*, Homer ens refereix les paraules d'Aquil·les a Ulisses quan aquest visita el país dels morts en cerca d'un pla per trobar el camí d'Ítaca. Allí Aquil·les, a qui Ulisses li reconeix l'honor dubtós de ser rei entre els morts, confessa al seu antic company que preferiria ser llaurador o criat d'algú pobre que regnar sobre aquella multitud d'espectres. Aquil·les, un cop a l'Hades, raona amb melangia que hagués renunciat de bon grat a la glòria a canvi d'una vida mediocre, encara que més duradora. Ja no li importa haver estat el millor, el més insigne dels herois, sinó que enyora la vida, els moments de plaer que el destí li havia escamotejat. En aquest darrer lament d'Aquil·les hi ha una darrera consciència del valor de la vida mateixa, el reconeixement que, perseguint la glòria, la vida imperible, es menyspreen els dons que ofereix el fet mateix de viure. Sembla com si després de morir s'hagués adonat que el seu taló, la part més dèbil, la més humana que tenia, era la part més important del seu ésser. ■

Mocs i tos, problema de cada dia

L'única manera de tractar un refredat és ignorar-lo.

OSLER

Hi ha malalties que sofreix la humanitat que es poden qualificar de tràgiques pels seus resultats o per la seva gravetat. Contra aquesta mena de plagues els científics es cremen les pestanyes i fan funcionar totes les seves capacitats mentals, ajudats per tota mena de recursos econòmics, ja siguin estatals o d'entitats socials, i de tota la societat que els dóna suport, a la vegada que crea organitzacions específiques per atendre cada situació dramàtica: nens afectats de paràlisi cerebral, síndrome de Down, espina bifida, sordesa, ceguesa, etc.

No deixa de ser curiós que la malaltia més freqüent, que pateix tot-hom repetidament en el curs de la vida, però sobretot durant les seves primeres etapes, hagi estat tan menystinguda pels científics. I no serà pas perquè no pugui ser motiu de complicacions importants, i que, com a mínim, no causi maldecaps a tota la família, que no sap on col·locar l'infant refredat, sobretot si té febre i no pot anar a l'escola i no hi ha una àvia disposada a fer-se'n càrrec. Això sense comptar els perjudicis causats. En una estadística dels Estats Units del 1987, els constipats foren

És curiós que la malaltia més freqüent hagi estat tan poc estudiada pels científics. I això que sovint trastoca horaris, fa perdre hores de son, preocupa els pares i satura les entrades d'urgència dels hospitals. Però, de moment, encara no existeix el remei ideal per als refredats. Com a màxim es pot repassar què els alleuja i com se'n pot augmentar la resistència.

Joan Ripoll

la causa que els infants menors de cinc anys estiguessin 11 milions de dies al llit; els d'edat escolar, 14 milions, i els adults, 34 milions de dies de treball perduts.

És freqüent sentir el comentari, que comparteixo, que expressa l'estranyesa sobre la capacitat de l'home d'arribar a l'espai de resoldre el problema de desempellagar-se definitivament dels refredats. I encara més, és probable que es trobi abans la solució del problema de la sida que el d'aquesta malaltia de mocs, esternuts i tos. I renoi si se'n han proposat, de remeis! Des de la llet amb conyac fins a la sudoració provocada per l'acumulació de flassades o la famosa aspirina, i l'expiració de mucositats, les gotes nasals anticongestives, els antihistamínics, fluidificants, dilatadors bronquials, expectorants, antibiòtics, gotes, xarops o supositoris per a la tos, pastilles per al coll raspós, humidificadors o bafs d'aigua sola o amb fulles d'eucaliptus, mentol, gomenol, etc. Per acabar-ho d'adobar, cada una d'aquestes mesures ha estat criticada i considerada nociva per metges tan dignes de crèdit com els que les han defensat.

Tot això, ¿què vol dir? En primer lloc significa que no hi ha «un» remei ideal i eficaç. Si existís, ja hauria desbancat tots els altres i no se'n parlaria més. Però també vol dir que el constipat té manifestacions molt diverses segons cada persona i que els tractaments casolans o medicamentosos també tenen efectes diferents segons qui el usa. Precisament aquesta diversitat de símptomes i d'eficàcia fa que cada pediatre i cada família acostu-

min a tractar els constipats segons la seva experiència personal i els costums populars. Fins i tot el metge moltes vegades projecta sobre l'infant les seves pròpies experiències.

Entre nosaltres és comú el convenciment dels efectes beneficiosos que proporciona una «bona suada». Això és fruit de confondre les causes i els efectes, ja que el que passa és que en el curs d'una malaltia febril, la baixada de la temperatura provoca l'aparició de sudoració. O sigui que és el millorament de la malaltia el que causa la sudoració i no a l'inrevés. En prendre una aspirina, per exemple, notem una sensació de benestar acompanyada de la molesta sudoració, que podem evitar si ens desabriguem. Abridgar excessivament els infants malalts sovint fa augmentar la temperatura i la sensació de malestar. Fixem-nos com espontàniament els nens tenen tendència a desabrigar-se, demostrant així el seu rebuig al nostre equivocat afany de protecció.

Però, a més, la sudoració va contra una de les necessitats peremptòries de l'infant constipat que és d'afavorir la hidratació corporal i, especialment, la de les mucoses respiratòries. Per això, actualment s'insisteix en la conveniència de l'administració abundant de líquids i la humidificació de l'aire per respirar, amb la finalitat de prevenir el ressecament de les membranes respiratòries. Potser la meua experiència infantil familiar (i fixeuvos que tampoc jo no puc ni pretenc sostreure'm a l'acientifisme que envolta la qüestió dels refredats) em fa recordar la sensació agradable posterior a l'aplicació dels famosos «bafs», que en aquella època s'efectuaven amb una olla plena d'aigua bullent amb eucaliptus, sobre la qual posaves la cara, amb el cap tapat amb una tovallola gran. El perill d'aquelles inhalacions rau en la possibilitat de cremades, ja siguin provocades per la temperatura del mateix vapor o per les massa freqüents escaldades que es produeixen en trabucar-se l'olla sobre el nen.

Actualment es prefereix l'ús dels humidificadors o vaporitzadors, dels quals hi ha un extens assortit a les farmàcies, amb diversitat de marques i preus. En cas de necessitat, sobretot quan el nen presenta l'espectacular tos crupal («tos de gos» en l'apropiat símil popular), és senzill utilitzar la cambra de bany, fent funcionar l'aigua de la banyera o de la dutxa ben calenta per tal d'obtenir una atmosfera de vapor generalitzat.

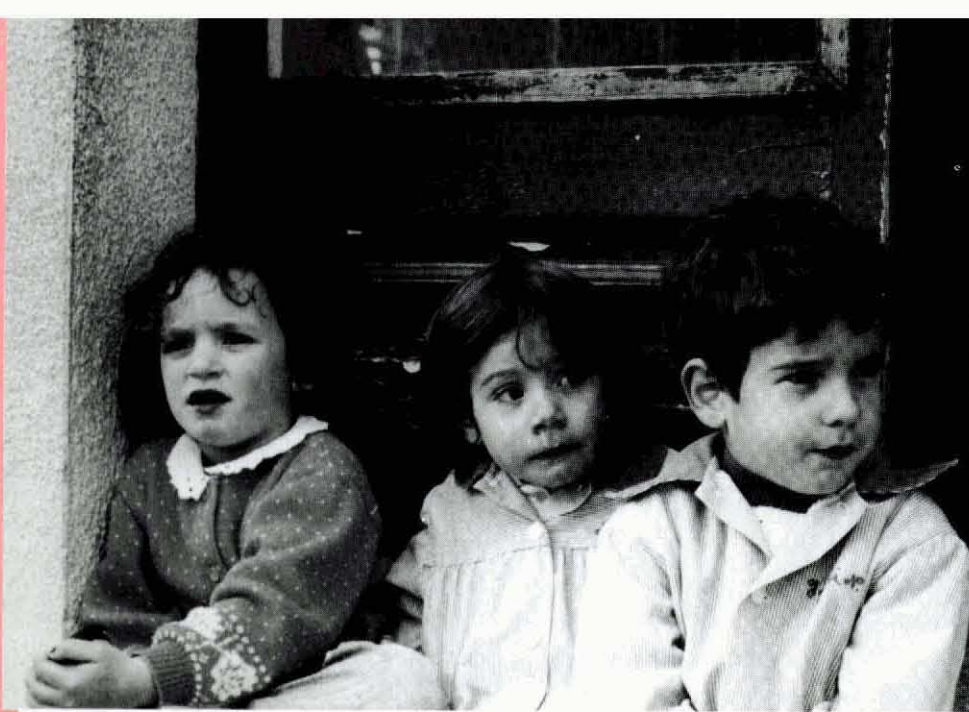
Però tampoc l'ús d'humidificadors no és sempre apropiat. De fet, no s'ha d'emprar mai en infants asmàtics o que tenen afectats els petits brion-

quióls, ja que el vapor podria augmentar la resistència bronquial i produir broncospasmes. També cal advertir sobre la necessitat de netejar bé els dipòsits dels humidificadors abans d'afegir-hi nova aigua, pel perill d'expedir per tota l'habitació els microbis i fongs que haguessin pogut colonitzar en aquests aparells i que podrien causar complicacions en comptes de beneficis.

Les gotes nasals de sèrum fisiològic és un altre dels recursos que s'usen habitualment, junt amb les peres de succió. Tampoc no s'ha fet cap estudi científic sobre els beneficis d'aquestes pràctiques i de la seva influència en l'evolució d'una malaltia que ja de per si té una tendència espontània al guariment. Però és que aquí tampoc no es tracta de guarir sinó més aviat d'alleujar els símptomes molestos del refredat i, tanmateix, de vegades dues pràctiques senzilles permeten que el nen s'adormi més fàcilment i passi una nit millor. Particularment tinc una certa mania a l'ús exclusiu de la pera de succió amb la intenció d'evacuar unes secrecions massa viscoses per ser absorbides per l'instrument. Hi ha pares que sovintegen aquesta pràctica i l'únic que aconsegueixen és fer petites equimosis (xuclets) a la mucosa nasal i empitjoren la situació. Per això, repeteixo, cal diluir prèviament les secrecions amb sèrum i aspirar el conjunt, intentant enfocar l'extrem de la pera al mig del líquid i evitar així de tocar les parets de la mucosa nasal.

L'ús de les gotes nasals descongestionants és prohibitiu per als infants de menys de sis mesos. En els més grandets caldria fer sempre una valoració del benefici que es pretenen obtenir dels inconvenients que poden reportar als nens al·lèrgics o els efectes rebot de les gotes mateixes i la irritació que de vegades comporten.

Podem esmentar altres pràctiques afavoridores destinades a disminuir el malestar dels refredats. Alguns nens grandets noten una notable millora si se'ls permet l'ús de dos coixins en comptes d'un de sol, per tal de mantenir el cap una mica elevat. Sempre serà important de procurar un bon aireig de l'habitació i evitar les cambres massa petites o mal ventilades, i la profusió de persones que envolten el nen. Actualment seria una redundància el consell d'evitar de fumar en l'habitació del nen constipat. en realitat, la propaganda massiva que s'ha fet contra l'ús del tabac i la protecció del «fumador passiu» faria excessiu insistir en aquests perjudicis.

L'experiència de tots els adults sobre els efectes dels analgèsics-antitèrmics (especialment d'àcid acetilsalicílic i el paracetamol) demostra que, salvant els casos excepcionals d'intolerància d'aquests medicaments, el seu ús proporciona unes estones de benestar. Emprar moderadament aquests productes està a l'abast de les famílies, tot i que s'ha de procurar reservar-los per a aquells moments de més neguit del nen. Una aspirineta a temps pot procurar hores de tranquil·litat a la família.

Altres medicaments, com poden ser els antihistamínics, descongestionants, expectorants, sedants de la tos i fins els antibiòtics, han de ser expressament receptats pel metge del nen, ja sigui en cada cas concret o com a norma habitual de tractament per a cada nen en particular, i que els pares podran repetir tantes vegades com sigui necessari. En canvi, acceptar la responsabilitat d'utilitzar espontàniament aquests medicaments és arriscar-se a perills innecessaris i, com a mínim, habitar el nen a unes pràctiques que seran menys eficaces quan siguin més necessàries. Segons una estadística actual, en els nostres medis, el 60 % de pares usen medicaments, i el 30 % utilitzen mesures no farmacològiques. El 70 % de pares consulten el pediatre en cas de constipats del seu fill, sobretot si preveuen complicacions: febres, mals d'orella, tos bronquial, etc. (1992).

Prevenió del constipats

Ateses les molèsties personals i familiars que provoquen els refredats infantils, és lògic que els pares consultin sovint el pediatre què és el que s'ha de fer per evitar-los o almenys per disminuir-ne la freqüència.

Aclarim conceptes. Segons l'estat dels nostres coneixements podríem definir el constipat com «una malaltia infecciosa aguda que afecta les vies respiratòries superiors, encara que alguna vegada s'estengui a altres seccions de l'aparell respiratori, autolimitada (és a dir que tendeix al guariment per si mateixa)». està produïda per virus, dels quals se'n descriuen uns 200, encara no ben identificats i segurament amb una alta capacitat de fer mutacions, és a dir, canvis estructurals, motiu pel qual encara que l'organisme humà sigui capaç de fabricar anticossos, una nova invasió de nous virus o de les seves mutacions no troba cap resistència. Al revés del que passa amb altres malalties víriques (xarampió, rubèola, varicella, etc.), el fet de patir un constipat sembla que més aviat deixi el cos amb menys

defenses i estigui encara més predisposat a un nou atac. El que sí podem observar és que en el curs de la vida l'organisme humà es va fent més resistent als constipats, que van esdevenint més benignes i menys freqüents, com si ens anéssim immunitzant per mecanismes encara por coneguts.

Aquestes consideracions poden fer comprensible que sigui tan corrent que durant el primer any d'assistència del nen a la llar d'infants o al parvulari es constipi tan sovint que els pares tinguin la sensació que el seu fill desaprofita tots els avantatges escolars. Cal animar aquests pares, perquè, com sempre, es carreguin de paciència i esperin a veure com al pròxim curs disminuirà el nombre de malalties del seu fill, i al cap de dos o tres anys ja podrà fer una vida escolar ben regular.

A causa del polimorfisme dels virus del constipat no s'ha pogut arribar a l'obtenció d'una vacuna eficaç. En el mercat es troben diverses vacunes dites «anticatarrals», que en realitat estan fabricades amb la intenció d'evitar les sobreinfeccions bacterianes per gèrmens corrents. Cap d'elles, però, no pot pretendre prevenir efectivament el constipat. També a causa de certes afinitats virològiques i de similituds en les manifestacions clíniques, s'han usat amb cert èxit les vacunes antigripals; en aquest cas, cal usar les vacunes que es fabriquen cada any amb soques del virus que previsiblement ocasionarà la malaltia durant els propers mesos, i que no serviran per a anys posterior a causa de les mutacions que també ofereixen els virus gripals.

L'ús preventiu de les anomenades «globulines gamma» no es pot fer indiscriminadament. En tot cas ha de ser el metge qui ha de valorar les seves indicacions precises.

Cal una bona aportació alimentària, incloent-hi les mítiques «vitamines», per facilitar a l'organisme la creació de les seves defenses, però tinguem en compte que l'abús de certs elements nutritius no millora de cap manera aquest procés i fins i tot el pot perjudicar. En el millor dels casos, com passa amb la vitamina C, el seu excés és excretat pel ronyó, però no passa el mateix amb altres elements que poden ser perillosament emmagatzemats en l'organisme.

Altres mesures casolanes, com pot ser aprendre suc de llimona cada matí, menjar pastanagues crues, el fetge de certs animals (recordem el famós oli de fetge de bacallà), i també la recomanació de passar l'estiu a la platja o a la muntanya (moltes vegades origen de discussions familiars)

són mesures que com a mínim no fan cap mal i que en molts casos poden contribuir a l'enfortiment de l'organisme infantil.

Altres pràctiques populars poden ser ja més perilloses, com és el costum de purgar als nens una vegada a la setmana, o l'administració d'herbes, generalment sense cap estudi previ. Tampoc no serveix de res, ans al contrari, abrigar massa l'infant: com més abric més suor i més facilitat de refredament.

Així doncs, ¿què recomano?

A part de la paciència ja mencionada i l'esperança d'evolució favorable de l'infant, jo proposaria intentar l'augment del que s'anomena immunitat inespecífica i de la resistència de la pell i del teixit cel·lular subcutani enfront dels canvis de temperatura. Per aconseguir aquests objectius, crec que des que el nen és molt petit val la pena dedicar sistemàticament uns minuts diaris a les pràctiques següents:

1. Deixar l'infant completament despulat durant uns 10 minuts en una habitació degudament escalfada a uns 25 °C., i estimulant-lo a moure's amb jocs que, naturalment, aniran variant segons l'edat del nen: exercicis gimnàstics, jocs de pilota, tombarelles, córrer, caminar a peu coix, de puntetes o de talons, etcètera.
2. Immediatament, bany calent a 30-32 °, de relaxació amb moviments més lents o amb joguines dins l'aigua. Uns 3-5 minuts.
3. Durant uns 20 segons, dutxa amb aigua freda. També es pot usar un pot, però l'aigua ha de ser ben freda.
4. Tot seguit, eixugar l'infant i fregar-lo amb tovallola de tela rasposa. Fins i tot es pot recomanar raspallar-li tot el cos amb un raspall dels que s'usen per la roba.
5. Vestir-lo o posar-li la roba d'anar a dormir. Sopar i ficar-lo al llit.

Amb tot això es pretén:

1. Posar la pell de l'infant en contacte amb l'aire, que és el medi natural en que vivim.
2. L'aigua calenta-tèbia és relaxant, obre els porus de la pell i els neteja.
3. L'aigua freda estimula l'aportació de sang a la pell, vitalitzant-la i fent-la més resistent.
4. L'estimulació enèrgica de la pell reforça l'acció anterior i dona després una sensació de benestar.

Jo hi crec i m'agradaria ajudar-vos en la guerra contra els mocs. ■

Des d'ara, en un sol telèfon hi trobaràs la resposta a infinitat de qüestions d'arreu de Catalunya.

012

La resposta

Un nou servei. Un nou telèfon* que pot resoldre alguns tràmits sense haver-se de desplaçar, que dona resposta i orientació, principalment, sobre temes relacionats amb l'Administració de la Generalitat i també sobre d'altres serveis.

El 012 posa, a l'abast de tothom, infinitat de dades d'interès.

Només cal telefonar.

012 **atenció
ciutadana**

 InfoCat

 **Generalitat
de Catalunya**

*91,2 ptes. els 3 minuts o fracció.

El conte més contat al País Valencià

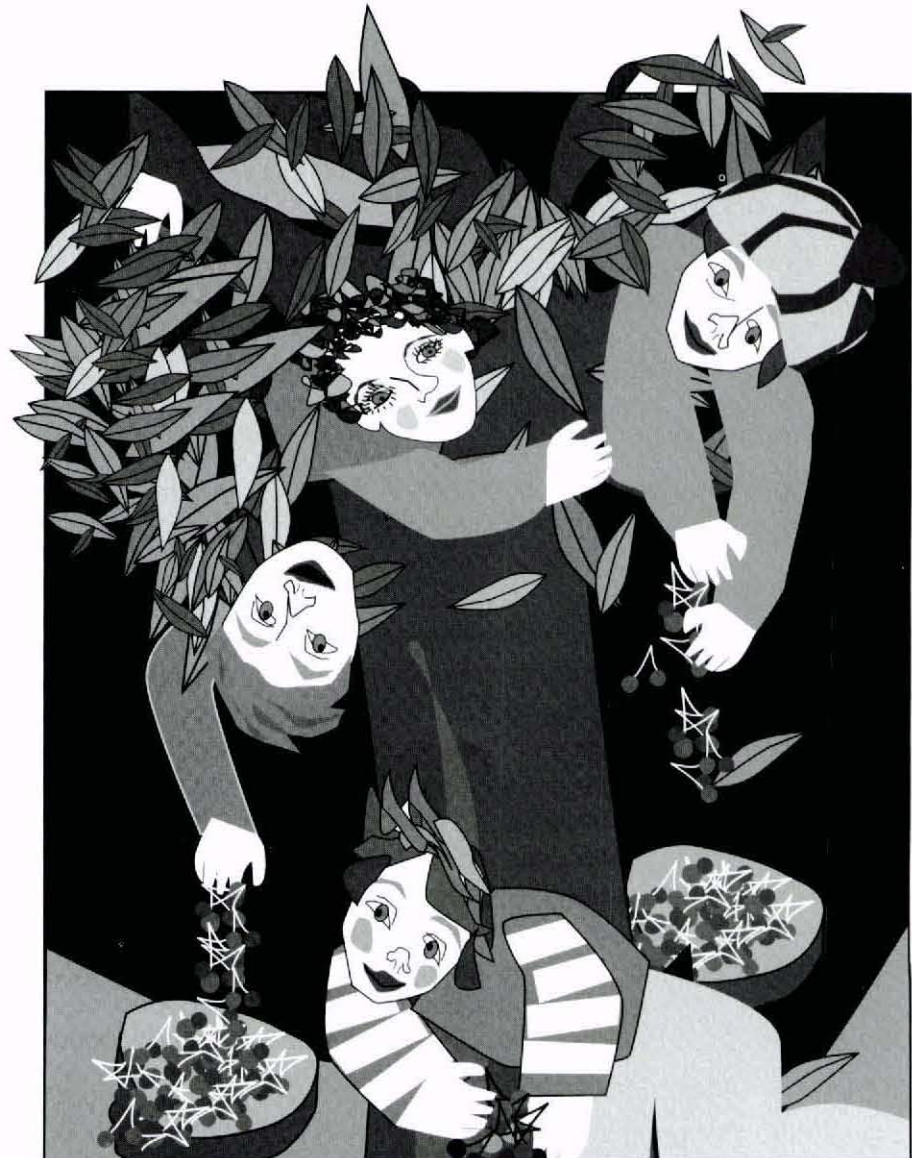
per M. Carmen Díez

Roser Ros i Vilanova

Li hem demanat, a la M. Carmen, que pensés quin és el seu conte més contat i que, un cop localitzat, ens el fes arribar per escrit. I ella, que és mestra, després de triar i remenar entre les moltes rondalles i coses que explica als seus infants, ha trobat adient de fer-nos arribar aquest. Tot i que no s'ha pogut estar de donar-nos quatre pistes sobre el conte en qüestió. En primer lloc, diu que ella el va sentir contar moltes vegades a sa mare (la M. Carmen va créixer al País Valencià) i de petita li feia por. Com que la seva narradora (sa mare) li parlava d'un «surró», la Mari Carmen no ha volgut escriure aquesta paraula tal com aconsellen les normes (i que seria «sarró») mantenint en la seva versió allò que li deia sa mare i nosaltres li ho hem volgut respectar. En canvi, en una de les dues cançonetes que hi ha a l'interior de la rondalla ella ha censurat allò que li deia sa mare, perquè així trobava que quedava «més normalet». Així, allà on la cançoneta fa: «Ací era amb els meus germans/ Que en el cirerer m'han deixat/ Ha vingut l'home vell/ I en el surró m'ha clavat enlloc» de l'Home vell hi hauria de dit el *puto* vell.

En fi, ens trobem davant una rondalla de tradició oral de contingut pròpiament infantil i que, en les societats tradicionals, se solia explicar molt perquè feia explícita la por i l'obligació que tenien els infants d'obeir els grans per tal que no els passessin coses desagradables, com les que passen als protagonistes d'aquesta mena de rondalles.

Actualment, la funció d'aquestes rondalles ha deixat de ser prescriptiva i s'expliquen pel pur plaer de transmetre-les i amb la certesa que, de personatges com l'Home vell (o el *Puto* vell), ja no existeixen. Encara que, en certs ambients, els infants encara es veuen obligats a patir les conseqüències de certs actes de certs individus que...

Laia Soler

El «surró» que cantava

M. Carmen Díez

Hi havia una vegada una família que eren molt, molt bona gent, però molt, molt pobres. Els pares no tenien diners ni per comprar el menjar per als fills, que n'eren per cert un bon grapat: sis xics i una xiqueta, la Marieta, que havia nascut una mica coixa.

Per tal de llevar-se un poc la fam, els xiquets anaven cada dia a agarrar móres, ametlles o maduixes pels camps. Però, de vegades, no trobaven res de res que fóra bo per menjar, i aquells dies... es veien forçats a furtar fruita als horts dels seus veïns per no desmaiar-se del tot. Així que quan no menjaven pomes, menjaven peres, prunetes dolces o alguna taronja, i, de tant en tant, cireres, que eren, sense dubte, el menjar favorit de tots ells.

Un bon dia, la gana els va fer matinar fent-los xiular els budells: xiu-xiu, nyec-nyec, ric-rac, i es van adreçar de puntetes al bancal de l'Home vell, que així era com li deien, amb por, al seu poble. Era un home solitari, malcarat, i amb el geni ben cagat, que escridassava a tot el qui s'arribava a la seua propietat, amenaçant-lo amb una escopeta rovellada: «Fora d'ací, pardals famolencs! Fora d'ací, lladres de poca solta! Fora d'ací, desgraciats! Foraaa!»

Eixe dia, com que era tan matí, i, a més a més, era plena primavera, es veu que l'Home

vell estava encara al llit i no vigilava els seus arbres. D'això s'aprofitaren els set germans, que muntaren contents al cirerer i es posaren a menjar cireres a grapats.

I quan més tranquils estaven, afartant-se de les lluentes fruites, va aparèixer l'Home vell, entre crits, bullecs i terribles amenaces: «Vos agarraré a tots! Fora d'ací! Me les pagareu totes juntes!»

Els germans van pegar a fugir molt espantats, sense pensar en la seua germana coixeta, que encara estava a dalt de l'arbre plorant desconsoladament. L'Home vell la va baixar a estirons, la va ficar al surró, i se'n va anar mig arrossegant-la per terra i dient-li amb la seua terrible veu: «Mai eixiràs del surró! Ara jo mane de tu! D'ací en avant hauràs de cantar quan sentes que et dic:

Canta, canta surronet
Si no t'arrearé un
Caixcarronet.»

I la xiqueta plorava i cantava, cantava i plorava aquesta trista cançó:

Ací era amb els meus germans
Que en el cirerer m'han deixat.
Ha vingut l'Home vell
I en el surró m'ha clavat.

L'home vell es va fer ric fent-la cantar al surró poble per poble d'aquell gran país. Mentrestant es feia gros, gros com un meló d'aigua. Tot el contrari, la nena estava cada dia més trista, més prima i més sola... Sempre pensava amb la mare, amb el pare i amb els germans, i plorava.

Però vet aquí que un dia l'Home vell es va parar a descansar a una posada, que era precisament de la padrina de la Marieta. Aquella bona dona, quan la va sentir cantar, va reconèixer la veu de la seua benvolguda fillola, desapareguda mesos enrere. I mentre l'Home vell dormia, va anar, li va furtar el surró, i va traure la nena, que feia pena de veure-la. Quan ja la tenia ben llavada i amb la roba neta, la va enviar amb el padrí a la casa dels seus pares, que es van alegrar tant que van ballar tres dies i tres nits sense parar.

I, a l'Home vell, li van omplir el surró de serps verinoses, d'aranyes, de vespes, de gats i gossos enrabiats. Així que, quan ell va pegar un cop de peu al surró per fer que cantara, els animals van foradar la tela, i se'l van menjar a mos redó, per ser tan, tan, tan, tan, tan roí.

I jo per tu, i tu per mi
Aquest cante acaba així.

Marta Mata, doctora honoris causa

A proposta de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, el proper 5 de maig, a les 12 h, a la Sala d'Actes del Rectorat d'aquesta Universitat, a Bellaterra, s'atorgarà a Marta Mata i Garriga el doctorat honoris causa en reconeixement per la seva feina a favor de l'escola i la renovació pedagògica del país. Felicitats.

Cicle de sessions amb Elnor Goldschmied

- *La persona de referència*, dilluns 12 d'abril d'enguany.
- *La relació amb la família*, dimecres 14 d'abril.
- *La panera dels tresors i el joc heurístic*, divendres 16 d'abril.

Cal portar preparades les preguntes, dubtes, etc., sobre els temes que es tractaran. Les sessions es duren a terme de 18 a 20 h. El preu d'inscripció al cicle és de 3.000 ptes.

Cursos, jornades i dimecres a l'A. M. Rosa Sensat

- *Jornada: resolució de conflictes des de la igualtat d'oportunitats*, 14 i 15 de maig: Intercanvis d'experiències amb infants, famílies i mestres per protagonistes. S'hi presentarà el

resultat del treball fet a diverses escoles sobre desenvolupament del raonament moral i la participació a l'escola.

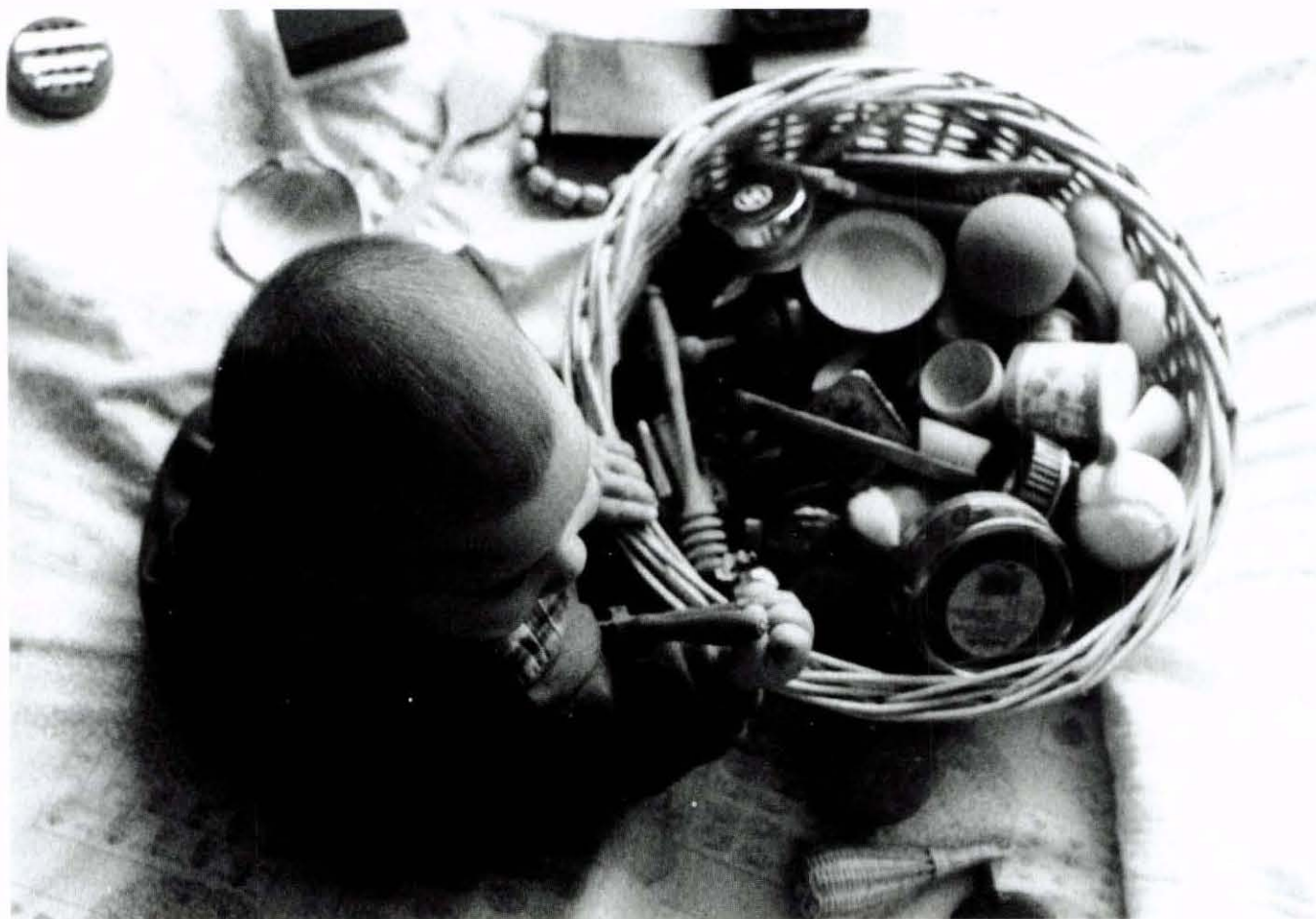
Cursos en conveni amb la Federació d'Ensenyament de CCOO, gratuïts per al professorat d'ensenyament públic:

- *Comprendre el món mentre juguem. Curs d'aplicació i anàlisi de jocs d'educació ambiental*, a partir del 2 de març, 30 h.

- *El grup-classe, elements per a la seva conducció (atenció a la diversitat)*, a partir de l'1 de març, 30 h.
- *Curs de comunitats d'aprenentatge: proposta educativa igualitària en la societat de la informació (la comunicació i les relacions humanes)*, a partir del 3 de març, 20 h.
- *Taller: estratègies per desenvolupar els eixos transversals*, a partir del 3 de març, 30 h.

Els dimecres de Rosa Sensat (oberts a tothom):

- *Dijous, 11 de març*: «Decoració primaveral a l'escola», a càrrec de Flora Miserachs.
- *Dimecres, 21 d'abril*: «A l'abril, poemes mil», a càrrec de Roser Ros.
- *Dimecres, 28 d'abril*: «El fill adoptiu a l'escola», a càrrec de Puri Biniés.

I Jornades d'escoles 3-12

El mes de novembre d'enguany es duran a terme aquestes I Jornades. Les organitzen un munt d'institucions, entre les quals figuren els Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, la Federació de Pares d'Alumnes de Catalunya, els sindicats CC OO, USTEC i UGT i diverses universitats.

Entre els objectius remarquen els següents: ressaltar la importància i el significat de l'educació primària en el marc de l'ensenyament obligatori; delimitar els objectius d'aquesta etapa; parlar del currículum, l'organització dels centres, el perfil del professorat i les relacions amb l'entorn; afavorir una coordinació horitzontal d'escoles de primària; analitzar aquests aspectes en el context de la societat actual.

Els àmbits de treball comprenen els temes següents: currículum, organització, professorat i relacions amb l'entorn.

Totes les escoles que estiguen interessades a col·laborar-hi, podeu enviar les vostres dades a:

Secretaria de les Jornades d'Escoles 3-12
Av. Drassanes, 3 08001 Barcelona
Tel.: 93 481 73 88. Fax: 93 301 75 50
correu electrònic: mrp@pangea.org

Jornades sobre educació infantil, de l'ICE de la Universitat de Barcelona

Els dies 7 i 8 de maig d'enguany, l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de

la Universitat de Barcelona organitza aquestes jornades, amb el títol d'*Educació infantil: on som i on volem anar?*

S'hi inclouran presentacions d'experiències, àmbits de reflexió i dues ponències.

Per a més informació:
ICE de la Universitat de Barcelona
Educació infantil: on som i on volem anar?

Pg. de la Vall d'Hebron, 171
Edifici de Migdia • 08035 Barcelona
Fax: 934 021 016.

Correu electrònic:
Otilia.Defis@doe.d5.ub.es

I Jornades de biblioteques escolars

De dijous 18 a dissabte 20 de març d'enguany se celebraran aquestes I Jornades.

La programació inclou diverses ponències, taules rodones i exposicions d'experiències.

Les Jornades es faran al Centre d'Estudis i Recursos Culturals, c/ Montalegre, 5, Barcelona. Per a més informació:
Tel. 93 319 76 75.

Fira de la matemàtica lúdica

Dissabte 8 de maig d'enguany se celebrarà Matemàgnum 99, fira d'intercanvi d'experiències i espai per a

la matemàtica lúdica. La fira es durà a terme de 10 a 18 h, a l'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya, av. de l'Estadi, 1, Barcelona.

Per a més informació:
El Quinzet
Sant Tomàs, 11
08032 Barcelona
Tel. i fax: 93 429 98 63

Els diumenges al CCCB

Un diumenge de cada dos, el Centre de Cultura Contemporània ofereix espectacles infantils al migdia. Aquests són els propers espectacles:

- 14 de març: La Gotera de Lazotea: *El gato con botas* (titelles en castellà).
- 28 de març: Marcel Gros: *Fenomenal* (pallaso).
- 18 d'abril: Teatre Arca: *L'Illa del Tresor* (musical).
- 2 de maig: Teresa Puig i Paul Stoutharmer: *Les llegendes del set pecats capitals* (contes).
- 16 de maig: La Pera Llimonera: *Ruc, la maledicció del bruixot* (pallassos).
- 30 de maig: Temuda: *Contes flamencs* (dansa).

Centre de Cultura Contemporània de Barcelona
Montalegre, 5
08001 Barcelona
Informació d'activitats: 933 064 100

La nostra portada

Torres-García recull l'entorn en les seves joguines. Aquí és un transport humil, un carro, que igualment permet combinar, construir i, després, fer viure, imaginar. Hi ha un marge ampli que l'infant ha d'omplir, i que omple pel plaer de jugar.

El vanguardisme hi queda reflectit en l'estètica, és cert, però també en aquest marge ampli de possibilitats de construcció, interpretació i ús. L'artista es mostra generós amb els que l'envolten, confia en la seva capacitat, i ofereix camp per córrer a les persones a qui s'adreça, en aquest cas els infants.

Education 0 - 6 years old

Quality of life: is it the same for all children?

HELEN PENN

Numerous are the contradictions between conceptions of early childhood in Europe and those in «most» of the world, or the developing world. The child shepherds in Mongolia, for example, have a far different life than children in the Western world, or «minority» world. The inhabitants of the «minority» world generally consider that they possess the truth, that «the West is best», and have imposed it on the rest. In order to confront this situation, dialogue is required on diversity among all those involved in early childhood.

School for ages 0 - 3

We are different and we are different, too

ÀGUEDA MIRALLES

Diversity enriches when we have an open mind. It has often been said that each child is different, but how can this idea be applied, when children come from different cultural backgrounds? As a proposal, we can find a starting point in an education project on values. Among the basic ideas, we could point up the importance of the participation of parents. And

to begin, in the day care centre, we can put it to the test with something so simple, and so important as a lullaby.

School for ages 3 - 6

A Theatre Workshop

TERESA CABRERA

In order to work out certain language difficulties found among a group of children, a theatre workshop was set up. The experience, however, transformed itself into a pleasurable, creative activity in which the entire group participated. What originated as an attempt to solve the «problems» of a few became a collective project of the kindergarten as a whole, a workshop's workshop in which stories, music, expression and art came to together to make theatre. All in all, it once again proved that children have an amazing capacity for everything they put their hand to.

Visual and Plastic Arts Education

ROSER GÓMEZ

Strengthening education in perception and the development of the imagination as a basis for aesthetic education in kindergarten figure among the author's proposal of elements that make it possible for children to discover and get involved in the fascinating

world of art. We must go beyond questions of technique, concerned ourselves with the school environment, take advantage of all the child's senses, and bring children closer to the world's great artists. Thanks to new forms, means and techniques, children will be able to have their imagination take flight, express their feelings and emotions and, most of all, enjoy and make others enjoy artistic creation.

Children and Society

For a transforming education. Conversations with Vicki Sherpa

PURI BINIÉS

Within an unchanging society dominated by poverty and social injustice entrenched within a strict caste system, injustice entrenched within a strict caste system, Vicki Subirana, or Vicki Sherpa, her husband's surname, has thrown in her lot with the transformation of education. At the Delaky Primary School, where there are currently enrolled 150 children from impoverish neighbourhoods of Katmandu, and where parents and teachers are also educated and trained, the idea was to create an educative model that would make not only economic but social progress possible. The aid of volunteer Catalan teachers who have participated in the training plan in Nepal itself, and the adoption,

from Catalonia, of Nepalese students and families provide a small but important form of support to this project.

The Achilles Heel

JUAN MATA

The Achilles heel, the mortal, human condition, provides the author with a platform for inviting us to think about the value of life, enthusiasm for life, happiness and wisdom, in contrast with the dominant values of today which promote precocity, advantage, academically and socially profitable success.

Children and Health

Runny Noses and Coughs, a daily problem

JOAN RIPOLL

It is odd that the most common illness has been the subject of little study by scientists, even though it upsets timetables, makes us lose sleep, worries parents and crowds emergency wards at hospitals. Nevertheless, for the moment, there is still no perfect remedy for the common cold. The most we can do is go over how to prevent it and how to increase our resistance to it.

Traducció de Michael Tregobov

Cuadernos de Pedagogía, núm. 274, novembre de 1998

- «¿Dónde está Wally?»
M. J. SOLA i R. SOLLA
- «Niños y niñas de 4 años en España»
J. PALACIOS
- «Ideas y valores sobre la Educación Infantil»
A. OLIVA i J. PALACIOS
- «La vida en la familia»
M. M. GONZÁLEZ, M. V. HIDALGO i M. C. MORENO
- «Profesorado, aulas y centros»
R. CUBERO
- «La vida en las aulas»
M. J. LERA i M. M. GONZÁLEZ
- «Contextos educativos y desarrollo infantil»
A. LUQUE i X. CANDAU
- «Del Preescolar a la Educación Infantil. Asincronías en la transición»
J. PALACIOS

Guix, núm. 249, novembre de 1998

- «Música i dansa a l'educació infantil»
P. ALSINA
- «Els més petits anem a concert»
L. ÀLVAREZ
- «La música i els contes»
E. GARCIA
- «Un racó d'instruments musicals a l'aula d'educació infantil»
T. SOLER

Butlleta de subscripció

□ □

Cognoms Nom

Adreça

CP Població Província

Telèfon (amb prefix)

Se subscriu a **INFÀNCIA** (6 números l'any)
 Preu per a 1999: 4.850 ptes. (IVA inclòs) / 29,15 euros
 Subscripció per a Europa 6.050 ptes. / 36,36
 resta del món 6.400 ptes. o 45 \$ / 38,46
 Pagament: Per xec nominatiu, a favor de l'A. M. Rosa Sensat,
 adjunt a la butlleta
 Per domiciliació bancària

Butlleta de domiciliació bancària

Nom i cognoms del subscriptor

Nom i cognoms del titular (en cas que sigui un altre que el de la subscripció)

Banc/caixa Entitat Oficina DC

Adreça de l'agència Comptellibreta

CP Població Província

senyors: us agrairé que, amb càrrec al meu comptellibreta, atengueu el rebut que unyalment us presentarà l'Associació de Mestres Rosa Sensat per al pagament de la neva subscripció a la revista **INFÀNCIA**.

Firma del titular

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ DE MESTRES ROSA SENSAT
in-fàn-ci-a
 educar de 0 a 6 anys

Av. de les Drassanes, 3
 08001 BARCELONA

BANEN, Max van: **El tacto en la enseñanza. El significado de la sensibilidad pedagógica**, Barcelona: Paidós, 1998.

Les teories educatives ajuden, però el pedagog es construeix dia a dia, a partir de la reflexió sobre la convivència amb els infants. En aquesta relació, diu

l'autor, l'educador ha d'oferir als infants la possibilitat de construir-se el futur. La relació s'ha de basar en l'esperança, la responsabilitat amb l'entorn, el ple desenvolupament social. Aquí, la sensibilitat es converteix en esport subtil que cal entrenar amb mirada oberta, en art que cal mantenir viu, que ha de fugir de fórmules tancades. Com va dir Picasso, «si ha de venir la inspiració, que ens trobi treballant».

Els drets de l'infant, Barcelona: Parlament de Catalunya, 1998.

El llibre recull dos documents: les resolucions aprovades pel Parlament de Catalunya entorn dels drets de la infància i la Convenció dels drets de l'infant, aprovada per les Nacions Unides. Vist des de casa, moltes de les afirmacions que contenen aquests textos legals semblen òbvies. Però malauradament cada cop que s'obre un diari es constata com es transgredeixen. I, el que encara és pitjor, hi ha tot el que no apareix als diaris, perquè s'ha convertit en endèmic i, per tant, no és notícia. La lluita pels drets dels infants és la clau de volta del nostre futur.

Edició i Administració:
 Associació de Mestres Rosa Sensat

Direcció: Irene Balaguer
Cap de Redacció: Raimon Portell
Secretaria: Mercè Marlès
Consell de Redacció: Elisabet Abeyà, Enric Batiste, Ferran Casas, Carme Cols, Mercè Comas, M. Carme Díez, Fidel Garcia-Berlanga, Esteve I. Gay,

Projecte gràfic i disseny de les cobertes: Enric Satué
Composició: Addenda, Pau Claris, 92, 08010 Barcelona
Impremta: Romanyà Valls, Verdaguer, 1, 08786 Capellades (Barcelona)
Dipòsit legal: B-21091-83
ISSN: 0212-4599

Av. de les Drassanes, 3 - 08001 Barcelona
 Telèfon: 93 481 73 73. Fax: 93 301 75 50

Xavier Gimeno, Josepa Gómez, Roser Gómez, Pilar Gorgorio, Sol Indurain, Núria Jiménez, Montserrat Jubete, Teresa Majem, Marta Mata, Pepa Odena, Àngels Ollé, Montserrat Perramon, Lurdes Reyes, Joan Ripoll, Montserrat Riu, Tina Roig, Roser Ros, Rosa M. Securún

Distribució i subscripcions:
 Associació de Mestres Rosa Sensat
 Av. de les Drassanes, 3 - 08001 Barcelona
 Telèfon: 93 481 73 79. Fax: 93 301 75 50

Preu subscripció: 4.850 ptes. l'any / 29,15 euros
VVP: 875 ptes. / 5,26 euros IVA inclòs

Tots els drets reservats. Aquesta publicació no pot ser reproduïda, sencera o en part, ni enregistrada o transmesa per un sistema de recuperació d'informació, de cap manera ni per cap mitjà, mecànic, fotoquímic, electrònic, magnètic, electroòptic, per fotocòpia o qualsevol altre, sense el permís previ per escrit de l'editorial.

Propostes per a la renovació de l'ensenyament

APRENDRE I ENSENYAR A L'EDUCACIÓ INFANTIL

Eulàlia Bassedas, Teresa Huguet, Isabel Solé

Aprendre i ensenyar a l'educació infantil aborda des d'una perspectiva constructivista el procés d'ensenyament-aprenentatge d'aquesta etapa educativa que abasta des dels primers mesos de vida fins als sis anys. Les autores posen de relleu les continuïtats i també les especificitats i peculiaritats dels dos cicles que componen l'etapa. Des d'aquesta doble perspectiva es plantegen els temes més rellevants per a la pràctica educativa: el fonament psicopedagògic de l'ensenyament i l'aprenentatge, el currículum de l'etapa, l'organització i la planificació, la concreció a la pràctica educativa, l'avaluació, el treball en equip dels mestres i els processos d'elaboració de projectes compartits, les relacions entre el context familiar i l'escolar.

En conjunt, l'obra pretén aportar idees i orientacions útils per analitzar i millorar el treball docent a partir del diàleg entre la pràctica quotidiana i els referents teòrics.

- DESENVOLUPAMENT I APRENTATGE A L'ETAPA 0-6 • CARACTERÍSTIQUES EVOLUTIVES • L'ETAPA D'EDUCACIÓ INFANTIL
- CARACTERÍSTIQUES GENERALS DE L'ETAPA • LES ÀREES CURRICULARS I ELS BLOCS DE CONTINGUT PRINCIPALS • ELS CICLES A L'ETAPA D'EDUCACIÓ INFANTIL • LA PRÀCTICA EDUCATIVA I. ORGANITZACIÓ I PLANIFICACIÓ • LA PRÀCTICA EDUCATIVA II. CRITERIS I ÀMBITS D'INTERVENCIÓ • L'AVALUACIÓ I L'OBSERVACIÓ • TREBALL D'EQUIP I PROJECTE CURRICULAR DE CENTRE • FAMÍLIA I ESCOLA • BIBLIOGRAFIA • GUIA DE RECURSOS I SERVEIS PER LA INFÀNCIA •

390 pàgines 3.900 PTA

Aprendre i ensenyar a l'educació infantil

Eulàlia Bassedas, Teresa Huguet, Isabel Solé

103

C/ Francesc Tàrrrega, 32-34, 08027-Barcelona

Sol·liciteu catàleg al telèfon (93) 408 04 64

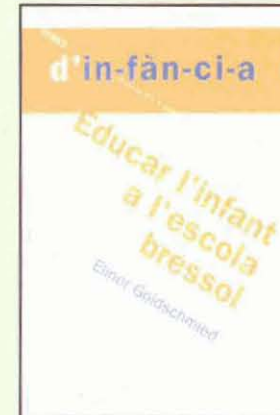
Tocar totes les tecles

Lledó Barberà, Montserrat Busqué,
Montserrat Castellví, Anna de la Cruz,
Carles Llongueras, Teresa Soler,
Carme Vidal

Col·lecció: "Temes d'Infància", 30
120 pàg. PVP: 1.250 PTA

NOVETAT

Així com hi ha peces de piano que són per executar a quatre mans, aquest llibre que publiquem ha estat fet o executat a diverses mans, a moltes mans. Mans de gent que saben què és la música, que saben què és escoltar-ne, que saben el que són els infants. Aquesta colla de gent són mestres que fan música a les seves escoles i que, com les formigues, ens mostren que pel camí hi ha molt de gra que convé saber collir a poc a poquet, sense pressa, seguint el ritme dels infants.

Educar l'infant a l'escola bressol

Elinor Goldschmied

Col·lecció: "Temes d'Infància", 31
200 pàgines

NOVETAT

La finalitat d'aquest llibre és de contribuir, de manera molt pràctica, a la comprensió de l'objectiu de fer assimilar els nous coneixements en la realitat de cada dia i aconseguir-ne un canvi. Sobretot en el sentit de garantir als infants petites relacions estables i satisfactòries amb els adults que se'n ocupen, i estímuls vius i apropiats gràcies a una àmplia gamma d'activitats de joc. El llibre ofereix, a més, suggeriments per a la construcció de joguines adaptades a l'educació moderna a baix cost, fent servir materials de recuperació.

Associació de Mestres Rosa Sensat

Av. de les Drassanes, 3 • 08001 Barcelona • Tel.: 934 817 373 • Fax: 933 017 550
E-mail: rsensat@pangea.org • <http://www.pangea.org/rsensat>